

ELŐFIZETES:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető küldemények a szerkesztőnek, anyagiak a laptulajdonosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr., többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyilttér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél 30 kr.
 A hirdetések Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomtatásiban és a szerkesztőnél fogadtatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Igazságügyünk és a királyi táblák.

„Calumniare audacier!” És miért ne calumniáljon Sík Sándor ur — ez a neve azon pygmaeának, aki óriások ellen tör — miért ne akarná lerántani magas piederstáljáról azon szobrot, a melyre a nemzet reményteljesen felpillant?! Hiszen oly édes valami, nevét a nyomdafesték által megörökítve látni, oly mámorító azon tudat, hogy ezeken és ezeken olvassák azon hős támadást, melyet egy modern Don Quichotte büszkén, nyílt síssakkal intéz az ellen, akit mint a nemzet jelöljé a Korona azon magas polera helyezett, melyet elfoglal; oly bódító valami ha látja, hogy röpirata elérte azt, amit Magyarországon még a legtudományosabb, de még a legmulattatóbb mű (ide értve a „Mokány Berci naptárát” is) sem bírt elérni: a negyedik kiadást! Nem csodálnók, ha Sík Sándor ur e feletti büszkeségében fejével a csillagokat rúgná és el vagyunk készülve reá, hogy felbátorítva ezen „siker” által, ma-holnap az epigonok legiója követni fogja mestere példáját!

De beszéljünk komolyan. A mily elszomorító látvány egyrészt, ha egy — különben nem tehetségtelen — jogász, epébe mártott tollal neki ront egy, a hivatalnoki hierarchia lajtorjának legmagasabb fokán álló férfinak, — a mily depimáló hatású az, midőn látjuk, hogy az, aki foglalkozásánál fogva hivatva lenne az igazságos kritika gyakorlására, ezen hivatottságával rútul visszaél és elbódítani igyekszik a nagy tömeget is, ép oly természetesen — mert az emberi természetben rejlik — találjuk, ha a „profanum vulgus” kapva kap ily röpiratok után és azokat mohón falja. „Calumniare audacter, semper aliquid haeret”: misem könnyebb, mint a nép lelkét megmetelyezni: egy csepp méreg beleöntve azon milliófejű organizmusba, melyet „népnek” nevezünk, képes megmérgezni az egész szervezetet, képes az egészséges gondolkodást megrongálni, képes a közvélemény meghamisítását előidézni.

Nem lehet azonban szándékunk az említett röpirattal polemiába bocsátkozni; ha mégis fel- emlitettük, nem azért tettük, mintha igazságügyünk ily támadások ellen védelemre szorulna, hanem azért, mert legujabb tette — a táblai elnökök és bírák kinevezése — mintegy akaratlan megcáfólása (mert talán csak nem fogja Sík ur

igazságügyérünk ezen tettét röpirata érdemül felróni) a bevezetésben említett brochurenak, a mely utóbbinak tendenciáját fennebb röviden vázoljuk és mely elmondhatja magáról: „la calomnie c'est moi”.

Ha Szilágyi Dezső alig két évi működése alatt egyebet sem tett volna, mint azt, hogy a királyi táblák decentralizációját keresztül vitte, ha Szilágyi Dezső neve, ugy politikai multja, mint nagy jogászi tehetsége által már amugy is e nemzet történelméhez fűzve nem lenne, még akkor is oly tettet vitt véghez, a mely nevét hazánk történelmében megörökítendő, mert a királyi táblák decentralizációja nem tekinthető pusztán formai dolognak, nem vehető olybá, mintha egy tizenegy részre felosztott egész mégis csak az előbbi egészet képezné, hanem olyannak tekintendő, mint a fény, mely ezer részre osztva, mindenütt teljes éltető erejét érezteti. És ha áll az, hogy „justitia est regnorum fundamentum” és ha áll, hogy a királyi táblák decentralizációja ezen alapot megszilárdítani képes, akkor bátran elmondhatjuk, hogy Szilágyi Dezső alkotása Magyarországon történelmében korszakalkotó.

Mit várunk az új királyi tábláktól? Vajjon az oly sokszor hangoztatott „igazságügyi mizeriáknak” véget fognak-e vetni? Vajjon a gyors és alapos igazságszolgáltatás sóvárogva várt birodalmát meg fogják-e alapítani? Vajjon ezen rendszabály panacea lesz-e az emberi gyarlóságok és tévedések ellen, — ki tudná mindezeket előre mondani? De hogyha mindez bekövetkezni oly egyhamar nem is fog, ha az ujonnan szervezett királyi táblák legközelebbi időben nem is fognának azon szerrel rendelkezni, melyel Themisnek hüvelyébe roszdásodott pallosa megmozgattatik, még akkor is egy dolog lesz az, amit tőlük már a legközelebbi jövőben minden bizonynyal várunk — az alsóbb bíróságok szigorubb és pontosabb ellenőrzését.

Nem azon ellenőrzést értjük, a melyet a megcsontosodott burokrácia szem előtt tart, nem azt, mely figyelmét apró-cseprő külsőségekre kiterjeszti és a mely ellenőrzés azonos a vexációval, hanem azt, a mely első foku bíróságaink — helyesebben: bíráink — munkaerejét, munkakedvét és tehetségét figyelemmel kíséri, a mely mint egy magasabb areopág nyilvántartja bíróságaik tevékenységét és justitiánk esetleges ingadozásait, hogy az észleletek nyomán az emberekben, rendszerben és törvényekben mutatkozó fogyatkozásokra ráutalván, az orvoslási módszert is javaslatba hozhassa. — Távól legyen tőlünk annak feltevése, mintha Magyarország elsőfoku bíróságai és bírái nagyobb ellenőrzésre szorulnának, mint a külföldéi; de épen bíráink érdekében levőnek tartjuk azt; értjük azon bírákat, akik másra nem, mint tehetségükre és szorgalmukra utaltatnak és akik eddig meg voltak fosztva attól, hogy tevékenységük illetékes helyen kellő méltánylást találjon, mert hiányzott oly közeg, a mely annak figyelmét arra felhívhatta volna. És addig, míg a szolgálati pragmatika testté nem válik — és ha az ige testté válna, talán még inkább — elsőfoku bíráink tiszteletét parancsoló kara reményét, bizodalmit az új királyi táblákba és azoknak pártatlan ellenőrzésébe helyezi.

De mi a királyi tábláktól ennél sokkal többet várunk. Erős meggyőződésünk, hogy azok hivatva lesznek Magyarországon az igazi jogállam feltételeinek megvalósításához hozzájárulni, mely meggyőződésünk annál szilárdabb, mert rendületlen Szilágyi Dezsőben való bizodalmit, megingathatlan azon hittünk, hogy igazságügyérünk a törvénykezési eljárás szövelisége, közvetlensége és nyilvánossága behozatala iránt tett ígéretét beváltandja, amiként beváltotta eddigi ígéreteit is. Bizunk Szilágyi tehetségében, vasakarátában és szavatartásában és teljesen kizártnak tartjuk, hogy félrendszabályoknál álljon meg azon férfi, aki számtalanszor bebizonyította, hogy egész férfi.

Benvenuto.

A kir. táblai kinevezésekkel kapcsolatosan több országgyűlési képviselő nevét is emlegetik. A combinációba vett képviselők között van — mint egy budapesti lap írja — Rohonyi Gyula kulpinai képviselő is.

Az újvidéki szabadelpárti választók — mint Újvidékről írják — miután Móriéz Pál eddigi képviselő mandátumáról lemondott, egy tartott megbeszélés értelmében Harkányi Károlyt szándékoznak képviselőjelöltül felléptetni.

A „BÁCSKA” tárcája.

Beatrice.

I.

A bálterem nyüzsg . . . játszáék épp egy Keringő bájos dallamát,
 Hozzám szorítottak, s lelkemet
 Egy gondolat cikázta át:

Ha így, a mint ölelve tartlak,
 Te karjaimba omlanál, —
 S egy hosszú, forró, édes csókban
 Találna együtt a halál! . . .

II.

Ábrándok világa
 Volt az én világom,
 Álom volt az élet nekem,
 Álom boldogságom.

Hulló csillag vagyok
 Lehulltam a földre,
 Ábrándoknak szép egéről
 Le a durva rögre!

III.

Erdőn-mezőn virág nyílik
 Tavasz nap sugarától, —
 Elmúlásnak halk fuvalma
 Kél a bágyadt őszi tájról.

Virág volt az én szerelmem
 Mig tavasz volt, szép kikelet,
 S hogy az őszt jött nem maradt, csak:
 Rólád a bús emlékezet! . . .

IV.

Sir a dal a hegedűn
 Mintha lelke volna,
 Mintha fájó bánatról,
 Búról panasználna.

Sir a dal . . . a lelkem is
 Sir, zokog utánad, —
 Két barátja van csupán:
 A dal és a — bánat! . . .

Erdélyi Zoltán.

NYILT LEVÉL.

Három magyar kisasszonynak Bácsvármegyében.

Mottó: „Magyar leány vagyok
 É szóra szívem feldobog:
 S ha nem dobogna hangosabban,
 Kitépném enmagam . . .
 Inkább mi sem, mint nem magyar szív.
 Ez esküöm s jelszavam!” Garay.

... Nincsen feleségem mindez ideig, valaminthogy felsőbb leány-nevelő intézetben sem voltam tanító soha; annál fogva nem adatott nekem alkalom arra nézve, hogy az emberi lélek legszebb erényét, — a türelmet — kellő mértékben elsajátíthattam volna. Szóval nehéz természetű, türelmetlen ember vagyok. — Már most tessék ide figyelni!

Még a múlt év utolsó hónapjában történt. Csunya komor idő volt, mely az ember kedélyére nyomasztólag hat, legalább az enyimre ugy. — Ablakom alatt a balatoni szél, meg az öreg harangozó sepepte a havat. Rajtam kívül csak az öreg kemence volt a szobában — az is olyan viseltes, mint magam — amikor elkezdtem a postán érkezett leveleket bontogatni. Az elsőtől mindjárt majd hanyat estem. Az esperes signálja, hogy holnapután itt lesz harmadmagával, a domesztika hátralek ügyében. Ez beillik egy katasztrófának, mert azonkívül, hogy esperesi látogatáskor (még harmadmagával jön!) rendszeren elfogy egy akó borom: az esperesnek a

zsebe mindig tele van égett ekleziával meg Károli szoborral. Menekülés nincs. A másodikom megismerem a női irást, ebben özvegy Hivszági Dömötörné, született Fellegthalmi Eszmeralda urhölgy fölkér, hogy a szilabálhási bálon, melynek tiszta jóvedelme a mohácsi csatában elesett hősök özvegyeinek a felségelésére fog fordítani, tartsak felolvasást — lehetőleg humorosat. — No köszönöm alássan. A harmadik levélből kifordul egy gyűjtőív, melyben a nagy-kanizsai alakuló egyház javára adományokat követelnek, igenis: követelnek. Azután jön a tanfűtűlő — akarom mondani a tanfelügyelő levele, kívánva az évi statisztikát a tanügyről, hogy irjam tele azt a kilencvenhat végére járhatóan rovatot, való-igaz adatokkal, melyek közt arra is rubrika adódik, hogy a tanítóknak hány pár cipője van. No ezt már nem is köszönöm. — Ujfént a „Nemzeti iskola” szerkesztője, „ismerve a növelés iránti meleg érdeklődésemet”, a karácsonyi számba cikket kér tőlem.

Ennyi azt hiszem elég egy olyan embernek is, aki birkába van ojtva. — De nini, még itt egy kis levél, akkora levélnek, mint a kolibri madárnak. Főszellem kiméletesen s van benne három bácskai kisasszony, már t. i. a nevük s nyolc oldalon keresztül hajtra az az óhajlás, hogy sürűbben írják a „Bácskát”-ba cikkelyeket. (Ez a tény arra a sötét gyanura ad okot, hogy a szerkesztővel konspiráltak ellenem.) Mikor a három ismeretlen nevet olvasám, minden nehéz természetűségem mellett is eldudoltam Boeccaccióból, hogy „Hogy kis levélke, drága kis levélke . . .” Hanem azután elszégyeltem magam, mert az öreg kemence meghallotta s ugy tett, mintha mosolyogni akarna.

Tehát cikket a „Bácskát”-nak! Hm. Erre én — ki a Dunántúl csalitos berkeiben dudorászok — mondhatnám azt is, hogy mit nekem Hekuba? . . . No de nem mondom. Tíz éve, hogy viszonyba vagyok a „Bácskát”-val s az állhatatosság — ugy gondolom — nem utolsó erény bennem.

Szíves örömet válaszolok Nagysádotk levelére azért is, mert abból a magyar faj szeretete, a magyar irodalomhoz való ragaszkodás oly kedvesen árad, mint a rózsából az illat. Nemcsak onnét következtetem ezt, mert a nevek alá tüntetőleg, oda van írva, hogy „magyar

A Bácskaság leírása.

Az „Osztrák-Magyar Monarchia“-ban. —
(Folytatás.)

A földrajzi érdekek szemmel tartása, ha valahol, úgy a Bácskaság tárgyalásánál több figyelmet érdemelt volna, mert az, amit szerző a Telecskáról pl. elmond, korántsem elegendő e nagy földhát jellegének feltüntetésére. Ugy látszik, nem is igen ismeri e földhát geológiai és helyirati jelentőségét, pedig a geológiai szakvélemények szerint egyike ez világrésziünk legnevezetesebb jelenségeinek.

Legjobban sikerült még szerzőnek a Bácskaság vízhálózatának festése. Belső vizeinket, az erkeket és mocsarakat ügyesen foglalja össze s elmondja róluk mindazt, ami e sajátos alföldi vizeket jellemzi. A Moszongáról többet is mondhatott volna, de helyrehozni látszik e hibát a bácskai csatorna-ügy kimerítő vázlatával. A Ferenc- és a többi csatornák ismertetése által nagy szolgálatot tett szerző a helybelieknek is, mert mi tűrös tagadás, a bácskai földön is sok ember van, aki e nagy fontosságú vízművek eredetét, szerkezetét és rendeltetését csak hírből is alig ismeri.

Szép feladat jutott szerzőnek a vármegye történeti ismertetése körül. A történelmi rész a „Monarchia“ cikkeiben mindenütt közérdeklődés tárgyát szokta képezni, egyrészt, mert a történeti iránt minden művelt körök érdeklődnek, másrészt, mert a helyirat érdekességét emelik a történeti reflexiók. Ez az érdekesség megvan a Bácskaságnál is, mert e földnek nagy a története, a mint azt az érdemes szerző is elismeri. Dícséretére legyen mondva, a főbb vonásokat tekintve, szerzőnk eleget tesz a „Monarchia“-ban felkarolt történelmi érdekeknek, mert pl. Biharról az illető helyen még annyit sem hallunk, amennyit szerző nekünk itt a Bácskaságról nyújt. Ismerve azonban vármegyénk történeti irodalmának előmunkálatait, szerző nem végzett valami tökéletes munkát, midőn e vidéknek és a városoknak vázlatos történetét adja. A történeti reflexiók kvantitásával csak meg lehetnének elégedve, de a minőség már egészen más kérdés. Teljesen megvagyunk elégedve azzal, hogy szerző nem ír bővebben vidékünk történetéről, de egyúttal szerettük volna, ha ezt, a mi keveset e téren nyújt, a legmegbízhatóbb források alapján tárgyalja. Szerző nem lévén professzionátus történész, úgy látszik, vagy nem ismerte, vagy félreismerte itt-ott a helyes adatokat, innen van azután, hogy művének történeti részébe igen sok hibás adat, sőt igen sok történeti tévedés csúszott.

Nagyon általánosan hangzik mindenekelőtt az, a mit szerző a vidékünköt is érintő római uralomról egyik-másik régészeti emlék révén elmond. A rómaiak — szerinte — a dunántúli hódításaik biztosítására a bácskai széleken csupán őrhelyeket építettek, de le nem telepedtek. Ezt az axiómát boldogemlékű Katona Istvántól fogva egész Fröhlich Róbertig minden velünk foglalkozó régészeti író elmondta, még pedig hibásan mondta el. Mert nagynevű régészünk, Rómert, még senki sem cáfolta meg abban, hogy az Ujvidéktől T.-Földvár vidékéig terjedő hatalmas földmű nem római eredetű, és senki sem döntötte meg Rómer-

nek azon nézetét sem, hogy a titeli alsó szögletben a rómaiak valaha állandóan laktak. Ha köz tudomásu, hogy a bácskai partok telve vannak római emlékekkel s hogy olyan római castrum, mint a milyen volt Onagrinum, (a mai Begecs mellett), több is létezett vármegyénkben, így tehát vajmi bajos ma már a rég elcsépelet nézeteket egyszerűen ismételni.

Epen ily általánosan hangzik történelmi szempontból szerzőnek amaz állítása, hogy a Bácskaság területén a királyok és nádorok az egész török uralom idején úgy adományozták a gazdátlan földeket, mint azelőtt. Hát ez nagyon merész állítás s alkalmasint nem alapszik szerzőnek e szakba vágó személyes kutatásain, hanem csak valamely harmad-negyed kézből vett kútforrás nyomán van országvilág számára elmondva. Történelmi tény ugyanis, hogy a Bácskaság mint török terület csak elvétve s csak „in effigie“ képezhetett adomány tárgyát, s hogy ide magyar földesur abban az időben ugyan be nem tette a lábát. Hogy adományozások olykor, nagyon ritkán mégis történtek, ebből még korántsem következik, hogy az adományozás csakugy divott, mint a korábbi jobb időkben.

(Folyt. köv.)

Muhoray Alfonz.

Helyi és megyei hírek.

A bójt. Eltemették a bógót, a keresztény hit szerint is megengedett farsangi mulatozásnak véget kellene érni. A farsang e hó 10-én rendezési pihenőjére tért, hol várja a feltámadást. A vig poharazásnak, a sok bohóságának a vallás tanai szerint szüntetni kell s az emberiségnek negyven napon át kell készülnie a legszebb actusra, amelynek majdnem kétezer éves évfordulóját fogjuk ülni. Ennek a magabizáltságnak meg kellene történni. Csak hogy nem igen történik meg. Mert bizony manap már a farsang meg a bójt között csak a kalendárium tesz különbséget, a társadalom szereti fölülhelyezni magát a vallás egynemely tanainak. Pedig igazán föl tudnók használni a magába szállás eme komoly napjait, csak akarni kellene. Sok, nagyon sok olyan kérdése van a társadalomnak, — különösen a helyinek, — a mely fölött jól volna kissé magunkba szállva elmélyedni; hiszen a vallás törvényei is arra szánták azt a rövid időt, hogy komoly gondolatokkal, komoly eszmékkel foglalkozzunk. Hintsünk hát hamut a fejünkre s jusson eszünkbe, hogy porból lettünk és porrá leszünk!

Gyászmise. A szabadkai szerb egyházközség Petrovics Bazilán püspök elbunyta alkalmából, f. évi február hó 14-én, szombaton, gyászisteniztetést tart.

Adomány. A zombori m. kir. pénzügyigazgatóság szombati bankettjének költségeiből néhány vendég meg nem jelenése folytán 19 f. fölösleg maradt. Ezt az összeget a rendezőség a kaszinó-egyleti dalárda zongora-alapjára adta, ezzel is balájának akarván kifejezést adni a dalárda anyagegyete, a polgári kaszinó-egylet iránt azért, hogy ez helyiségeit a bankett alkalmával szívessegből átengedte.

Árlejtés. Bács Bodrogh vármegye alispánja részéről — a jóváhagyott uti költségvetés végrehajtásában — ezennel közhírré tétetik, miszerint a temerin-járeki kongotéglatnak fenntartásához szükséges kongotéglát anyag beszerzésének biztosítása végett Zomborban, a vármegye palota első emeleti kistermében (homlokzat) 1891. évi február hó 25-én (szerdán) reggeli 9 órakor, írásbeli zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános árlejtés fog tartatni. Tudni valók: 1. ajánlatot lehet tenni 6 évre;

2. évenként legalább 150.000 és legfeljebb 250.000 drb téglának a kiszállíthatása kívánható, 3. minta gyanánt szolgál a királyi építészeti hivatalban nemcsak a minőséget, hanem az alakot illetően is őrzött anyag; 4. leteendő biztosíték 500 forint; 5. a kongotéglát anyag az utra kiszállítandó és megfelelőleg összerakva a kitzött határidőig át is adandó. Az írásbeli zárt ajánlatokban az ajánlattevő neve, polgári állása, állandó tartózkodási helye, továbbá a vállalati ár, és pedig ez utóbbi számokkal és betűkkel szintén kiirandó. Az óvadék készpénzben, vagy elfogadható értékű papirokban az írásos ajánlatához becsatolandó, míg a szóbeli árlejtésnek megkezdése előtt pedig leteendő. Az ajánlatok alóli alispánnál folyó évi február hó 24. napjának (kedden) délutáni 5 órájáig nyújtandók be, az ezután beérkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek. A részletes feltételek, szerződés és minta anyag a zombori kir. építészeti hivatalnál a délelőtti órák alatt hivatalos órák alatt betekinthetők. Kelt Zomborban 1891. február hó 6-án. Schmausz Endre, alispán.

Helyreigazítás. A „Bácska“ 11-ik számában a nőegylet kalikó báljáról a felülízetők sorában, nem dr. Vally Béla, hanem dr. Vally Emil kulai ügyvéd ur volt szíves 2 forintot felülízetni, a mennyiben 3 belépő jegyét öt forinttal fizette meg, a mely összegből tehát 2 forint felülízetés. A nőegylet elnöksége a történet névcsereét ezennel helyreigazítja.

A Tomics-pör és a táviró. Az újvidéki táviróhivatal nehez munkát végzett a Tomics-féle tárgyalás alkalmával. A tárgyalás négy napja alatt körülbelül 14.000 szónyi sürgönyt intézett el a legnagyobb pontossággal.

Esküvő. Szendy István, Hódságh község jegyzője, a napokban vezette oltárhoz ifj. Trischler Xaver Ferenc kedves és bájos leányát, Irmát. Násznapok voltak: Vissy József főszolgabíró és Rausch Ede kereskedő, megyei virilista. Koszoru-leányok Trischler Etelka, Gobeckzy Etelka, Rausch Margit, Rausch Elza. A diszes nagyszámu násznép közt láttuk dr. Vojnits István országgyűlési képviselőt és Schmausz Endre vármegyei alispánt is. Az esketési szertartást Osztermayer József hódásági kanonok-plébános végezte. Esküvő után az örömszülők házában gazdag lakoma volt, melyen számos áldomásban éltették az ifju párt, az örömszülöket és vendégeket.

Egy tréfa. A pénzügyigazgatóság bankettjét a dalárda farsangi dalestélyén a következő ártatlan kupléban énekeltek meg:

Mit csinál, uramfia!
Már meg a financia?
Táncra perdül és iszik,
Hogy eltűnt a deficit.
Igy nem egy, ki kergeti,
Önzsebébe ülteti,
S búsan sóhajt reggelre:
„Oh, hol van egy Weckerle?“

Valaki ráfogta a jó „financ“-okra, hogy mikor neszt vették, hogy róluk ilyen kuplét készülnék énekelni, siettek a bankett költségeiből megmaradt fölösleget a dalárda felajánlani, hogy ezzel meggátolják a kuplé előadását. A dalárda elnöke — így hangzott tovább a kis tréfa — köszönettel elfogadta ugyan a felajánlott összeget, de a megvesztegetési kísérletet méltatlankodva visszautasította.

Pivnicáról írják: A pivnicai izr. ifjuság f. hó 2-án felolvasással és szavalással kapcsolatos tancmúltságot rendezett a pivnicai izr. iskola javára. A mulatság, mely csak világos reggel ért véget, minden tekintetben fényesen sikerült. A vidékért is szép számban jelen volt közönség osztatlan elismeréssel tüntette ki Somogyi Béla tanító felolvasását, élénken megtapsolta Wetzlberg Malvin és Spitzer Ilona kisasszonyok valamint Gieskan Vilmos előadásait (monológok). De legnagyobb elismerést Gieskan Malvin és Spitzer Samu tanúlok arattak, kifogástalan tiszta magyarsággal és szépen előadott szavalásukért. A sikerült mulatsággal szép anyagi siker is járt, a mennyiben az iskola javára tiszta jövedelemként csinos összeg maradt. A négyesek 24—30 pár. táncolta. A befolyt felülízetések összege 23 ft 70 kr.

Eljegyzés. Latinovics Margit kisasszonyt, Latinovics Ernő orsz. képviselő nővérét, eljegyezte Horthy István főhadnagy.

lányok“, nemcsak mert irva van, hogy „milyen magyar világ van abban a kis szobában, ha egy-egy Kajabuszos cikket megfoghatunk“, hanem onnét, hogy akik „Arany, Petőfi, Jókai, Madách szellemével társalognak“, azok par excellence magyar leányok. Eljenek!

Hanem az én nevémet ugyan ne helyezték Nagysádtok az említett dícsők mellé, mert úgy a restelkedésnek superlatívusát kell elszenvednem, vagy ellenkező oldalon az ambíció dagad bennem, mint az Ezopus békájában a túlszágazott ambíció a lélekben a puffeszkedés gázává szokott fejlődni, amitől Isten örizzen meg engemet is, Nagysádtokot is.

En olykor-olykor folyóvá teszem gondolataimat, melyek bizony egyszer darabosabbak, mint mások. Teszem ezt a magam mulatságára s a vidéki lapok megtöltésére. De ha hallom, hogy ezek az olvasó közönségnek nemcsak annyi-mennyi szórakozást szereznek, hanem lányok, magyar lányok gyönyörűséget találnak benne: akkor ez a tudat megszüpíti az én gondolataimat, érzesseimet s boldoggá tesz, mert egy szép gondolat, egy szép érzés alatt épp úgy meg lehet pihenni, mint meleg nyárban egy nagy tölgyfa árnyában.

Edes örömet szerzett nekem levelük azért is, mert megcáfolva látom általa már-már csontosodni kezdett véleményeimet a leányok ez idő szerinti készültességéről. Mikor kisasszonyi kezekből ilyen levelet olvasok: „Chère Jolán néni! Kérem tetszik e majd eljönni hozzánk a kis Lizivel együtt; mert a kertbe akarunk menni és nem esik az eső. Csokolomát a kezét elvárjuk minden biznnyal, a pelaróniám ehervadt pedig sok levél volt rajta, mikor áttittem, viszontlátásig lima.“ Kér kezé De a Nagysádtok levele tartalommal és formában egészséges, magyaros; gondolataik szabatosan sorakoznak, mint a szépen vágott rend, kifejezéseik túdek, mint a frissen kaszált fű.

Nincs bennük a kétségbejítő felületesség, mely annyi leányi beszéden és íráson dominál. Kisasszonyok vannak mindenfelé, s olyik annyira szép, hogy két okos szót nem lehet vele beszélni s az ember szánakozik Biberarchal:

„Kár egy ilyen csinos fiért, hogy a Velő hibáz belőle! — Benne van

Szép két szem, a mely hódítón beszél
Szép ajkak, édesen beszélnek;
És még egy elcsábítón beszélő
Szajkói nyelv és minden, ami csak
Beszélhet, azt beszéli hogy:
Az ész hibázik, a fejeske kong.“

Bankbán.

Az ilyeneknek aztán nem csoda, ha az az egyedüli élvezetük van, hogy szépek legyenek, vagy annak látásának. Körül veszi őket egy sereg beszélő majom, akik boldog koruk természetes kiváltsága szerint beszélhetnek kedves esztelenséggel tetszetős badarságokat, amire a kisasszonyok még azt is elhiszik, hogy nagyon jól mulatnak. — Oh ti könnyű, könnyű szívek, akik oly vigan usztok tova a sima folyón, kik a verőfényen úgy csillogtok és pillongtok — gyümölcsnek hamva, virágnak zománcra, nyári tündöklés, repkedő kérész élet, mely a nappal elvész — mi gyorsan merültök ti el a zavarosban!..

De ha kívánatos, hogy a nő tudományos dolgokban is bírjon annyi jártassággal, amennyit a mai magas igényekkel dolgozó kor megkíván (nehogy udvarlóinknak azt is elhiggyék, hogy az angol flotta kikötött Debrecenél); másrészt óvakodni kell, nehogy a leány szívét megegye a lelke, mert egy nő szív nélkül: monstrum. Belső, igazán szív és észképző műveltségre kell törekedni olvasmányainál, tanulásnál, önképzésnél, hogy a nő lélek finom szirmai a tudományok terhe le ne törje, mint a rózsaszágt a zuznara.

Az olvasásból nemcsak szórakozást, gyönyört kell meríteni, de meg kell tanulni azt is, hogy az álmok holdas tájai csak az álmodozóknak jók, az életnek a munka verőfényes mezején érik a kalász; hogy a hivalkodás, kacérkodás a szinpadit öltöző szobákba való, nem az életbe; hogy a komoly munka az a büvszer, mely a boldogságot táplálja s a szenvedést emésztí; hogy azzal, amibe egy bűn kerül, két gyermeket föl lehet nevelni; hogy a gazdag konyha szegény testamentom; hogy könnyebb az első kívánságot elfojtani, mint minden későbbit kielégíteni; hogy a lustaság olyan lassu lábón jár, hogy a szegénység mindig utóleri; s hogy a vallás mindenképpel való, míg szíve és lelkiismerete lesz az embernek, addig vallásos érzés nélkül épp úgy nem

képzeltető, mint nem képzeltető a világegyetem gravitáció nélkül. Az ember véghetetlen vágyai és a valóság közt — bármi név alatt — a közvetítő és kibékítő mindig az Isten.

S ezt nem is nehéz beprélni, mert a női lélek olyan fogékony, szeretete vége láthatatlan, érzése megmérhetetlen, gondolkodása oly finom, mint a napsugár, melyet senki sem lát, csak midőn fényével megvilágítja amit megérint. A nő nemessége utólréhetetlen, gyöngédsége megfoghatatlan s szellemi tulajdonságainak misztikus fenségét szépségének bája takarja, mint illatot a virág. Szépsége által válik a nő nekünk érthetővé, annak hatása alatt hódolunk lelkének. És szükséges, hogy hódoljunk a nőknek, kiknek szívéből merítjük az ideált; minden magasatos idealizmus és vallásos erkölcs kivesszené e földön, ha a társadalomban a nőknek nem volna hatalom adva felettünk.

De ime hosszúra nyulott levelem, pedig inkább akarnék egy kicsit tanulságos, mint unalmas lenni. Bevégzem azért.

Ne keressen e levélben seuki többet, mint a menyinyit talál. En Nagysádtokt sohasem látam s valószínű, hogy mi nem is fogunk ezen a planétán találkozni, mégis levelük vétele után oly valami finom benyomás uralkodott a meggyőződésesen, melynek kifejezésére a szó igen durva közlöny.

Most is, hogy ezt a nyílt levelet elköttem, úgy reszket a szívem, mint a víz naplement után. Aggdom, vajjon nem sértettem-e ezzel? (Nagysádtok persze ezt így írják: nem-e sértettem, de ez nincs jól magyarul.)

Ha sértettem volna: azért legyen nekem megbocsátva. Végzem a jó Garay soraival, aki nemcsak azért volt híres, mert szegszárdi ember, hanem más egyebért is, amit Nagysádtok előtt felesleges magyaráznom:

„Magyar leány vagyok,
Érzem, ha szívemhez nyulok.
Magyar leány, e hon leánya
Milyen büszke öntudat!
Hittem, szerelmem szent könyvében
Ez legszebb ágazat!“

Kajabusz.

Melléklet a „Bácska“ 13-ik számához.

Erdőéri állomások. Arról értesítvén, hogy a községek és volt urbéresek érdekei szervezett erdőéri állomások elnyeréseért állítók nem folyamodnak kellő számú szakképzett egyének, figyelemzetni kívánom a címet, hogy a kérdéses állomásokra hirdettek pályázatokat a királyhalmi (u. p. Szabadka), vadászerei (u. p. Temesvár) és a lipótvári m. kir. erdőéri szakiskolákkal mindig közölje, hogy azoknak az illető iskola igazgatásánál szolgálati keresésre előjegyzésben levő végzett növendékei is, amennyiben törvényes minőséggel bírnak, az állomásokra való pályázatra figyelemzetethetők legyenek. Budapest 1891. Bedő s. k.

Közgyűlés. A hódásági takarékpénztár 1891. évi február 22-ik napján d. e. 9 órakor a takarékpénztár üléstermében tartja XIX. évi rendes közgyűlését. Tárgysor: 1. A közgyűlési elnök megválasztása. 2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése a lefolyt üzleti év eredményéről. 3. A mérleg előterjesztése és a tiszta nyeresémi mikénti felosztása iránti intézkedés. 4. A felmentvény megadása. 5. A visszalépett 6 igazgatósági tag helyébe az alapszabályok 74. §-a értelmében megválasztása. 6. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes tagnak megválasztása. 7. Netáni indítványok.

Pénztintézetek. A bulkeszi takarékpénztár-részvényszerződés 1890. évi üzletében 3114 f. 51 krnyi tiszta nyeresémet tüntet föl. Osztaléka részvényenként 4 f. 50 kr vagyis 9% -ot tesz ki. — A moholyi segélyegylet szövetkezet múlt évi forgalma s illetve jövedelme után összesen 475 f. 56 krt juttat osztalékra, a tartalékra pedig 237 f. 77 krt. December hó 31-én kötvényekben és készpénzben 56,335 f. 11 krt volt az intézetnek tényleges pénztári állapota.

Szerelemből. Epekedő kedvében hány fűzfa poéta nyögi, hogy „halálosan“ szereti szíve választottját, hogy ha viszonszerelében nem részesül, hát „meghal“, hogy kész „földaladni“ érte az életét is stb. És mikor az „O“ kineveti a bús poétát, akkor aztán a halálos szerelmert hirtelen ellobban és kezdődik ellőről — egy másik ideállal szemben. Bezzeg nem így tett Lányi Nikola szenttamási kereskedő segéd. Szerelmes volt, de azért nem irt verseket és nem erősítette, hogy beleli magát a kútba, vagy elmeszi a nyakát, avagy főbeveri magát, ha szívének vágyai nem teljesülnek. A midőn pedig imádjotta kimondotta a „nem“ -et, breviter lekasztotta a fegyvert a szögrol és főbeuriantotta magát. A szerencsétlen szerelmes most élethalál között lebeg.

Közgyűlés. A zombori kereskedelmi és iparbank folyó évi február hó 22-én délelőtti 9 órakor a városi háza termében tartandja XIX. rendes közgyűlését. Napirend: 1. Igazgatói jelentés az üzletről. 2. A felügyelő-tanács jelentése. 3. A mérleg előterjesztése és jóváhagyása. 4. A felmentvény megadása és az osztalék megállapítása. 5. Az alapszabályok egy szakaszának módosítása. 6. A felügyelő-tanács kiegészítése. 7. Az igazgatóságnak kiegészítése. 8. Hitelesítő-bizottság választása.

Álarcos estély. Az apatini dalárda saját pénztára javára folyó 10-én este az „Andrés“-féle vendéglőben fényesen sikerült álarcos estélyt rendezett. Belépti díj 70 kr volt. Az első négyest 34 pár táncolta. Tiszta bevétel 100 f. Az álarcos estély kitünő sikerültését eléggé bizonyítja azon körülmény is, hogy körülbelül 200 személy vett részt a mulatságon. Az álarcosok csoportja a közönséget nagyban mulattatta. Nem mulasztható el, hogy dr. Lang József járársorvos urnak, mint a dalárda elnökének köszönetet ne mondjunk, miután dacára nagy elfoglaltságának, éjjeleket áldozva, álarcos estélyt mulattatta a közönséget, mely Apatinban már évek hosszu során át nem volt. A multság kiválóan kiviradig tartott.

Az új-verbázi takarékpénztárnak múlt évi összes actív állapota 261,013 f. 10 krt volt. Tiszta nyereséme 5,060 f. 09 krt ruggott. Osztalékképen fizet a 300 részvény után 3,000 f. 00 krt, tehát részvényenként 10 f. 00 krt. Az intézet részvénytőkéje 27,000 forint, tartalékalapja 13,200 forint.

Nekrológ. Kapetanovits szül. Opancsar Teodosia, Kapetanovits János monostorszeghi jegyző rokona, f. hó 11-én, hosszas betegség után, életkorának 78. évében elhunyt.

Beküldetett. Bánát külváros, kistemető utcában valami vadászkezelő ember, hihetoleg verebekre lövöldöz olyatén, hogy a kilött serétek a szomszédok házfolyosóiba furódnak. A netán bekövetkező szerencsétlenség meggátlása céljából tisztelettel felkérem Zombor város rendőrségét, miszerint ezen az életbiztonság ellen irányuló kedvtöltést beszüntetni sziveskedjék. Egy zombori lakos.

Az 6- és török-kanizsai takarékpénztár — múlt évi zárszámadása szerint — 51655 f. 02 krt nyereséggel zárta le az 1890-iki üzletét, mely már 21-ik az intézet életében. A tiszta nyereség 18502 f. 98 krt.

Hímen. Ifj. Stern Mór kereskedő Topolyáról, eljegyezte Ornstein Hermann kedves leányát, Flóra kasszonyt.

Zsabyáról írják: A zsabyai ifjuság f. hó 7-én rendezett báija minden szépítgetés nélkül mondva, oly elegáns volt, hogy az minden tekintetben ritkította párját. A beesei cigányok csakugy igazában huzták a szebbnél szebb nótákat s ropogott is a tánc világos reggeli.

Közgyűlés. Az „O- és Török-Kanizsai Takarékpénztár Részvényszerződés“ az 1891. évi rendes közgyűlést f. évi február hó 19-én délután 2 órakor az intézet saját helyiségében fogja megtartani. 1. Közgyűlési elnökválasztás. 2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1890-iki üzletről. 3. Zárszámadás előterjesztése. 4. A mérleg megállapítása. 5. A tiszta nyeresémi felosztása iránti határozat hozatal. 6. Esetleg az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása. 7. Igazgató, aligazgató, az igazgatótanács 12 tagja, jogtanácsos és titkár megválasztása 3 évre. 8. A felügyelő-bizottsági tagok megválasztása egy évre. 9. Az alapszabályok 18. §-ának c) pontja értelmében netán benyújtandó indítványok fölötti határozat. 10. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére az elnök és jegyzőn kívül két részvényes tag megválasztása.

A szabadkai színház bérletltyét az ottani színügyi bizottság vette kezébe. Ott legalább tudni fogják tehát, hogy léteznek e a bizottság. Nálunk még csak életjelt sem adott magáról.

Közgyűlés. Az újverbázi takarékpénztár f. évi február hó 26-án délelőtti fél 10 órakor közgyűlést tart. Napirend: 1. Az igazgatóság jelentése. 2. A felügyelő bizottság jelentése és a felmentvény megadása. 3. A mérleg előterjesztése, az osztalék megállapítása és a többlet mikénti felhasználása. 4. Igazgató és helyettese választása (alapszab. 11. és 23. §§-ai értelmében). 6. Netáni indítványok. 7. Jegyzőkönyv hitelesítési bizottság választása.

Eljegyzés. Hampek László, székes-fehérvári gyógyszerész, a napokban váltott jegyet Adán, Dvvelly Mariska kisasszonnyal.

Gondatlan szülők. Moholy községében a napokban Korom Gáspár földműves, nevével valami ügyben lakásukról eltávozott, otthon hagyva 8 éves fiú- és három éves leánygyermeküket, kikre az ajtó rázárták, hogy játszan ki ne szökhesenek az utcára. A gyermekek, míg szülőik távol voltak, elővették a szobában volt gyufakatalyát s az abban levő gyufákat gyujtogatni kezdték. Ennek aztán a vége az lett, hogy az ágy terítője tüzet fogott s csakhamar az egész ágy lángba borult. Ördög János szomszéd észrevevén, hogy az ablakok nyílásán füst ömlik ki, a házhoz sietett s az ajtó betörvén, az öregebbik fiúcskát még élve sikerült megmentenie a biztos halálból. A három éves leányka már halva volt s a rögtön előhívott orvos éleszteni kísérletei dacára sem lehetett az élet számára megmenteni. A vigyázatlan és gondatlan szülők ellen az előjáróság kérelmére vizsgálat van folyamatban.

A bács-földvári kaszinó e hó 4-én saját könyvtára javára táncmulatságot rendezett. A siker erkölcsi oldala igen szép volt, az anyagi sem mondható rossznak. Különböző nagyszámu közönség vett részt a bálon.

Karl József tanítót Titelről Zalamegyébe helyezték át; ismerősei búcsúbankettet rendeztek tiszteletére.

Tót meghívó. A petrováci fiatalág nemrég táncmulatságot rendezett, melyre — mint nekünk írják — tót nyelvű meghívókat küldött szét (tehát vagy tót zatyafiak rendezték, vagy azok számára rendeztetett ez esetben a kétségkívül nagyszerű (!) bál). Egy ilyen meghívónak a sorsáról is értesítenek bennünket. Glozsán községébe volt címezve, de utközben megakadt. Ugyanis erős hurbanizmussal és ugyanoly maliciával a „Glozsán“ község nevet „Hlozsanoch“-nak írta a meghívók szétküldője; ezt a nevet pedig a szilbási derék postamester nem akarta (igen helyesen!) megérteni és a meghívót visszaküldte azzal a megjegyzéssel, hogy „Hlozsanoch“ nevű postaállomás nem létezik, tessék megjelölni hát az utolsó postát. Ha intelligens ifjuság követte el ezt a szép hazafiságra mutató dolgot, akkor okosan teszi, ha elpirul egy keveset e sorok olvasása után.

Etszabadult medve. Goszpodince és Káty között egy medvét láttak, orrán karikával, nyakán láncal. Üldözöbe vették.

Forgalom. A bezdáni m. kir. posta és távirda hivatal 1890-ik évi forgalma. Ajánlott levél feladatott: 4319 drb. Erkezett 3291 drb. Kocsipostai küldemény feladatott: 3212 drb. Erkezett 5269 drb. Utalvány befutás: 5627 drb. 218252 f. 79 krt. Utalvány kifizetés: 2717 drb. 100264 f. 59 krt. Takarék és cheque befutás: 462 drb. 39319 f. 85 krt. Takarék és cheque kifizetés: 74 drb. 2789 f. 64 krt. Posta megbízás érkezés: 78 drb. 2704 f. 49 krt. Ezek közül kiváltott: 46 drb. 1159 f. 76 krt. Feladatott távirat: 2932 drb. 1588 f. 95 krt. Erkezett távirat: 3785 drb. Jövedéki befutás: 6291 f. 19 krt.

Kucurán a népszámlálás adatai a következők: Az összes lakosok száma 4072, köztük 1970 férfi és 2102 nő. Róm. kath. 563, gör. kath. 2267, ev. ág. 1007, ev. helv. 151, mózes val. 47, gör. kel. 37. Az 1880-iki népszámlálás eredményéhez arányitva 274 főnyi szaporodás és pedig r. k. 101, gör. kath. 78, ev. ág. 46, ev. helvét 28, gör. kel. 27; az izraelitáknál apadás 6.

Városi ügyek.

A városi pénztáraknál a rendes negyedévi rovincsolást dr. Csihás Benő polgármester e hó 10-én tartotta meg, mely alkalommal a pénztárak teljes rendben találtak.

A színházszálloda kibővítésére vonatkozó közgyűlési határozatot a belügyminiszter jóváhagyta és így az építkezés iránt az árlejtés már legközelebb megvárható lesz.

A kórház és szegényház élelmi szállításra e hó 10-én tartott meg az árlejtés. A legelőnyösebb ajánlatot az eddigi szállító, Messinger József tette, míg a másik két ajánlattevő 5 és 8% -ra fizetést követelt. Az eredmény felett a törvényhatósági bizottság fog határozni.

Művészet és irodalom.

„A Hét“, Kiss József hetilapjának legújabb (6.) száma Muray Károlytól hoz egy kedélyes monológot, melyet az „Edes bácsi“ monológizál végig, midőn elindul, hogy hajadonna serdült unokahúgának születésnapjára egy kis „meglepetést“ vásároljon. A képzeletben szörnyen bőkezű urat, mikor kenyértörésre indul a dolog, cserben hagyja a nagylelkűsége. A monolog vége: egy pár — kvargli. Érdekes aktuális cikke a fűzetnek: „Levél Elektrához“, melyet nem kisebb ember ír, mint maga Sophocles, némi polémikus vonatkozásokkal a „Budapesti Szemlé“ ben megjelent Elektra-cikkre. Szabó Endre egy gyönyörű költeményt mutat be Nekraszov-tól „Lábon maradt vetés“. A „Kronika“ a milenniumi terveket satirizálja. A „Frivol akták“ című cikk a 18. században divott lanya erkölcsökkel foglalkozik egy régi krónika nyomán. Gazdag könyvészeti rovat, színház és számos apróbb cikk fejezi be a fűzetet, melynek borítékát Kőrösi József a híres statisztikus arcképe díszíti. „A Hét“-re folyton előfizetheti: egész évre 10, félévre 5 és negyedévre 2 f. 50 krtal. Mutatványszámokat kívánatra ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal, Budapest, VIII. József-körút 44. sz.

Elbeszélések. Scossa Dezső, bácskai földinknek és munkatársunknak, aki jelenleg N.-Beeskereken s. tanfelügyelő, „Elbeszélések“ cím alatt összegyűjtött egy-

nehány szépen megírt dolgozata nemsokára meg fogja érni a második kiadást. Örömmel konstatáljuk megyénk-ből való írónk ezen megérdemelt sikerét. A kötetből legközelebb mutatványt fogunk közzölni. Az egész mű kapható a szerzőnél N.-Beeskereken. Ara 1 f. 20 kr.

Húshagyókeddi koncert.

— Rendezte a zombori kaszinó-egyleti dalárda. —

Manap már minden bál, koncert, közvacsora — avagy az isten tudja miféle mulatság — „fényesen“ szokott sikerülni, ha mindjárt csütörtököt mond is. Hja, a hírlapi tudósítás nem akarja elrontani azoknak a kedvüket, akiknek azért örömrük tellett benne: És most már a mi kaszinó-egyleti dalárdánk húshagyókeddi estélyére nem is merem alkalmazni a „fényesen sikerült“ ítéletet, mert még valahogy el sem hinnék azokat, akik csak ez irka-firkából értesülnek az esetről. Pedig ugyan-csak rá illenek ám!

No de mindegy. Húshagyókeddi a dalárda napja, az ez napi koncertre elmegy boldog-boldogtalan, ha megugy belefaradt is már a farsangolásba, hogy a farsang búcsúestéjén még egyszer igazán kikacaghassa magát, táncoljon a kedve szerint és így fejezze ki tiszteletét a távozó Karnevál nevű uri ember iránt, a ki mellesleg legyen mondva, hercegi címet visel; magas rangra emelték őt a roppant nagyszámban levő hívei.

És a dalárda méltóképp is búcsúzott el Öfenségétől, a jelen voltak kacaghattak és táncolhattak kedvük szerint, de különösen izzadhattak (ezt a kedvük ellenére). Hiszen ugy megtelek a kaszinó helyiségei, hogy mozdulni is alig lehetett bennük. A szegény publikum össze volt szinte préselve a koncert alatt. Hanem azért nem bánta, olyan jóízűen mulatott a sok mókán, hogy a nagy melegben még izzadni is csak a pauzák alatt ért rá.

A műsorozat időközben változott. Egyik szereplő dr. Balogh Ernő, betegsége miatt nem léphetett föl s így elmaradt az „Ebed előtt“ című jelenet, a természetrajzi kuplékból meg csak mutatványokkal kellett beértnünk.

„Karnevál herceg emlékiratai“-t már hallottuk, de minél többször halljuk, annál inkább megszeretjük csinos zenéje miatt. A darabot most már különben az országban többfelé adják a dalárdák, tehát a hol csak megismerik, hódít. Szerzőjének, a dalárda fardhatlan s kiváló zenei képzettségű karnagyának Bergmann Ágostnak, most is kijutott bőven a tapsból. Dr. Molnár István Lajos szövege is átdolgoztatott. A kuplékban még a tervezett árucarnok is meg van énekelve: „Ha késsen lesz a palota, eladni végrehajtó jár oda.“ A párbajról is szól, így végződven egyik kupléja, hogy: „két ártatlan durranás... este meg újra áldomás...“ Egy másik meg a férfiak borozásáról szólva, így végződik: „Hát a nők? — Egy sarokban Otthon ülnek... dologban. Talán kötnek? himeznek? — Az ám — Frische viereznek!“

Igen mulattató volt a darab s ugy a kar, mint az egyesek éneke, igen szépen sikerült.

Ez után Metzger „Szállási zene reggely“-e következett. Nyolc állat énekelte, akik tisztességes koncerttoiletteben léptek a podiumra. A „férfi“ macska, kakas, kutya stb. szalon öltözete volt bujva, míg az ugyanezen nem- és fajnői „nők“ fodros szoknyát viseltek ez alkalommal. Aztán milyen zene volt ez! Miakolás, kukorékolás, disznórőfögés, ugatás, bögés stb. stb. összhangban. Igazi húshagyókeddi koncert darab!

A természetrajzi kuplékból csak izelítőt kaptunk. Pedig sok jó dolog van közöttük, ilyenek:

„Egy öreg anyós vejjével
Örökké veszekszik,
Reggel elkezd s estig tart,
A mig le nem fekszik.
Szegény nőnek a feje fáj,
S mondja: „Mindenható!“
„Ez a természetrajz szerint
Egy mérges — skorpió.“

Avagy másik pl. így hangzik:

„Egy férjes nőnek kurizál
Egy fiatal ember,
A bamba férj mitsem gyanit,
De zajt hall ám egyszer.
Szemet dörzsölve kérdezi,
Hogy odabenn kijár?...
Biz a természetrajz szerint
Az egy — kakukmadár.“

Végül a népfőlkölők, a „vitezi náció“, vonultak föl saját zenekaruk indulója mellett. Gyönyörűen néztek ki! Igazi népfőlkölők voltak. Régi rozsdás mordályokkal, kaszával, villával, kalapáccsal fölfegyverkezve, többnyire piros sapkával fejükön; különben pedig látunk magyar és német paraszt gunyát, közönséges nadrágot és egyenruha-féle zubbonyt, még a cilinder sem hiányzott. És ez a derék csapat (egy egész század, melynek legénysége közül a legtöbb a kórházban maradt, de az asszonyok őrzésére is kellett juttatni kö-zülők) eléneklik, hogy akármiféle ellenség jön is majd elbánik vele. A kantáte vége pedig így szól:

Legyen minden zászlóaljban számos
Szép leány önkéntes markotányos!
Ha ezeket a muszkák meglátják,
Bizonyosan a szájuk is eltájták!
Mi az alatt elveszünk a kardjuk
S mindnyáját a városzra hajtjuk.

Szövegét ennek is dr. Molnár István Lajos, zené-jét meg Bergmann Ágost (gymn. tanárok) írta. A tréfas program valamennyi pontját — mert hiszen csupa ének volt — Bieber Gyula kísérte zongorán, aki különben a próbákat is vezeti rendszerint s Pribil Ernő elnökkel és Bergmann Ágost karnagygyal együtt fard az ily sikeres koncertek megteremtésén.

A publikum ezután hozzáfogott a tánchoz és — a mint a tudósítások hűségesen minden táncestélyről köz-lik — járta a „reggeli órákig.“ Hát bizony csak ugy 4 óra körül untak bele a lábcskák a táncolásba, a mihez Hercenberger Sándorunk zenekara huzta a jobbnál jobb s újabbnál újabb darabokat.

Marci Pán.

KRÓNKA.

X. ur a S . . . utcában lakik.
Négy év óta nős és valóságos minta-férj.
Minta-férjnek egyéb jó tulajdonságain felül már azért is bevezetjük, mert estéit otthon tölti mindig, az egy hétfőt kivéve, a mikor kimenője van.

Más oldalról az igazság kedvéért azt is ki kell jelentünk, hogy X-né asszony ugyancsak egyéb jó tulajdonságain felül szintén minta-feleség.

Soha sem történt, hogy X. urtól a kimenőt megtagadta volna.

X. ur a hétfő estét a „Csitaonicában“ tölti.
Öt spritzer, két virsinya és egy csája — ez mindössze a mit elfogyaszt.

Pontban 11 órakor otthon van.
Farsang hétfőjén X. ur szintén engedelmet kért a távozásra.

Megkapta.
Alig hogy a férj távozik, belép a Mari szakácsné jelenteni, hogy kezeit csokolva a naccságának, ő megy a bálba.

X-né asszonynak csak most jutott eszébe, hogy ekként ő egyedül marad.

De hát Mari az engedelmet már délelőtt megkapta, azonfelül teljes báli toaletteben áll előtte.

X-né asszonynak nincs szíve, hogy megrontsa a Mari estjét és kedvét szegje annak a derék fiúnak, a ki, ha X-né kimegy este a konyhára, közönséges baka léte dacára is, olyan fessen tudja magát haptákba vágni, hogy a hadnagy ur se különbben.

A Mari tehát szintén — mehet!
Hanem X-né asszony csakbamar fájni kezd attól a gondolatától, hogy ő most egészen egyedül van otthon. No meg, únta is magát. Kötni kezdett — nem ment; majd olvasásba fogott — az még ugy sem ment. Nem volt meg a nyugalma.

Mégis csak kíméletlen emberek azok a férfjak! — gondolta magában.

Most hirtelen egy eszme villant át agyán.
Barátja a szomszédos utcában lakik, ott most frisse-fiereznek. Milyen jó azoknak, a kik nem kénytelenek egyedül lenni és frisse-fierezhetnek! — Mi történnék, ha ő most oda átfutna? . . . Öt perc alatt ott van, mire férje hazatér, ő már rég aludni fog, hisz mindössze csak egy órát időz oda át.

X-né asszony nem sokat gondolkodott, magára kapott egy téli kendőt, abba jól beburkolta magát, hogy meg ne fázék, no meg, hogy meg ne ismerjék.

Öt perc alatt csakugyan ott volt a Z . . . utcában barátjánál.

Vig csevegés, egy kis parázs frisse és jó forró thea mellett hamar telett az idő.

X-né asszony csak akkor veszi magát észre, mikor már rémségesen közel mutat a tizenegyzhez!

— Egek! mi lesz, ha férjem már otthon van!?

X-né még kísértetni sem engedi magát. Futni fog, hogy egy perc alatt otthon legyen.

Es röpillt sebesen, miként a nyil.

Már alig volt vagy 40 lépésre a lakásuktól, mikor futtában egy férfi mellett surran el.

A férfi meglepetve áll meg és bámul.

— Egy nő, ki éjjeli 11 órakor egyedül megy sietve az utcán, hm . . . hm . . .

Egy perc s tisztában van a *helyzettel*.

— Hallja, kedvesem . . . egy szóra!

X-né nem hallja, de annál jobban siet.

— A kicsike — szolt magában a férfi — maga után akar esalni. Lássuk hát, ki tud jobban futni.

Egyszerre értek a kapu elé.

Az átellenes lámpa éppen oda szórta fényét.

A férfi nejlere, a nő férjére ismer.

Tableau!

X. ur — mint halljuk — lemondott a hétfői kimenőkről.

De X-né asszony se frissézük többé.

E kötelező feltételek mellett a jövő farsangig ismét szent közöttük a béke.

De csak addig!

Haj, mert ki tudja, hogy a jövő bolondos farsangon mi eshetik ismét.

* * *

S . nyi barátunk fene egy remek gyerek, hanem aztán remek egy fenegyerek is egyuttal.

Nálánál különben senki sem ért a *gigerlik* nyelvén.

Ott voltam a bohóc-estélyen, mellette álltam, mikor imig szólított meg egy kedves kis menyecskeket:

— Enye maga! —

— Hallja maga! —

— Hogy van maga? —

— Tudja maga! —

— Hogy ma maga . . . hogy is mondjam? . . .

az az a . . . igen csinos maga.

Hanem aztán az a csinos kis menyecske is rádupplázott, imígyen válaszolván:

— Ugyan maga —

— Menjen maga —

— Ugyan ne izéjen maga!

Tsau!

* * *

Ez már nem a farsangon, hanem *száraz szerdán* történt.

Maga mesélte el szegény *Korrog Pista* bátyának, a ki foglalkozására diurnista ott a megyepalotában székelő három tekintetes hivatalok egyikénél, a szegény . . .

Pedig, dehogy szegény!

Megáldotta őt az uristen mind a két kezével.

Olyan négy leánya van, hogy párjukat se lehetne találni a megyében, e szépségekben bővelkedő Kanaánok földjén.

Egyik szebb a másiknál, egyik fiatalabb a másiknál, amugy a 16 és 36 között.

Pista bátyának tehát kijutott az apai örömköböl.

Es ő nyugodtan is viselné az örömek e gyötrelmeit, hanem az élete párja!

Az *kuruc egy asszony* — véleményezi Pista bátyának. Különösen farsang táján!

— Pedig isten látja lelkem — mondogatja — megteszek a kedvéért mindent.

— Végig lumpolok a leányaimmal minden farsangi cécon.

Minden fiatal tacsóval per tu és per te vagyok, haza is viszem őket nem egy fél gázsimba kerülő murira, melyeken mindenki habzsol, csak én maradok éhes, de hát, ha nem használ! . . .

Nem használt biz az az idén sem.

Volt is mit hallgatni Korrog Pista bátyának száraz szerdán.

Soha olyan patáliát!

Az a kuruc asszony annyira neki esett, csakhogy szét nem tépte.

Pista bátyánk meg türte szegény, türte.

Hanem mikor az a négy szép virágszál pityergésre fogta, akkor Pista bátyánk megkérgeedett szivéből is kicsordult az elkeseredett apai érzelm.

— Mit tegyek? . . . mit tegyek? — sópáncodott egyre.

— Megálljatok — kiáltá egyszerre — van egy eszmém!

Ráírkaott valamit egy negyedik papírra, azzal se szolt, se beszélt, vette a kalapját és szaladt egyenesen hozzánk, ide a szerkesztőségbe.

Legott közre fogtuk.

— Mi jót hozott Pista bátyánk?

— Egy hirdetést, kérem alássan, ha meg nem vetnék.

Adjuk, a mint vettük:

*A farsangból kimaradt
Négy fiatal eladó,
Rögtön áttehető. Hol?
Megmondja — a kiadó.*

Nyájás olvasó, nem volna kedved házasodni?
A dispenczióról szívesen gondoskodunk saját külön legnevesebb jogtanácsosunk által.

Philot.

Hangverseny és műkedvelői előadás Titelen.

Az állami polg. iskola testülete által az óvoda javára immár hetedizben rendezett s viszont a magyar és szerb intelligencia által áldozatkészen támogatott hangverseny és műkedvelői előadásról szolt referádám; mely mulatságok évek óta társaséletünk legérdekesebb mozzanatait képezik s igazi élvezetet nyujtva barátságosan egyesítik városunk minden rangu és rendű elemeit.

Nagy események előre vetik árnyékukat. Az előadást megelőző két héten lanyha társaséletünk arculatának egészségesebb közszellem liktető vére köleszöszött melegebb koloritet és élesebb eszű megfigyelők különféle tünetekből jósoltak bekövetkező nagy dolgokra.

A minden oldalról megindított, sokat ígérő előkészületek eddig példátlan mérvben fölkeltek a közönség várakozását. Az előadás estjén a vidékről s helyből összesereglett közönség valóságos ostrom alá vette a pénztárt, s az Anker rozzant falai között oly imponans közönség szorongott, lelkesedett, minőt aligha láttak s fognak látni valaha e vén falak. Es e lelkes közönség fáradhatlanul, tüntető tetszészajjal, szünni nem akaró tapsokkal adózott a világot jelentő deszkákön szereplő műkedvelői hölgyek és uraknak a nyujtott s feledhetlen élvezetért.

Az estély műsora és kivitele fölül is emelkedett a szokottabb műkedvelői vállalkozások szintjén s egy nagy városnak is méltó becsületére szolgált volna.

A férfiak, melyet Karl J. ur vezetett kitünő szakértelemmel, — Kücken melodikus „Hajósdalának“ s Lányi György „magyardal egyvelegének“ precíz, izléses előadásával rendkívüli hatást aratott s újból nyilvánvalóvá tette, hogy társaséletünk mily kiváló előnyére válnék, ha állandó dalárdává alakulna.

A dalkar ének számai közben Kalocsay Sándorné urölgy, a bécsi zene és ének konzervatorium végzett tagja, — Schubertől és Arditől énekelt csengő, kitünő iskolázott hangon, nagy rutinnal és hatással két fülbemászó valszeret; majd a Vucetics Zs. ur által gondosan rendezett „Saran“ című jó ízű szerb vigjáték egészséges humoru jelenetein s összességű előadásán mulatott a közönség s lelkes tapsokkal tünteté ki régi kedvenét, Vuceticsné Katia urölgyet, kitünő jókedvű játékaért, ki ezuttal is, mint mindig ritka kedvességgel s igazi szinpadra termettséggel játszott. A darab többi női szereplői közül Jankovics L. né urölgy, Nikolics Melanie k. a. tünteté ki s az urak közül pedig Janics I. ur, a ki pezsgő humoru alakításával folytonos derültségben tartá a közönséget, míg a szerelmes praeparandista hálás szerepében Jankovics L. ur ügyeskedett. A darab hatását nagyban emelték a hölgyek diszes, szerb nemzeti kosztümjei, a csinosan eladott kardalok. Méltó elismerés illeti a darab rendezőjét, a közreműködő hölgyeket és urakat, kik a közjó érdekében mindig készséggel fognak velünk kezni.

A kitünően sikerült szerb darabra következett az estély legérdekesebb része, — a műkritikusok epithetonjával élve: az előadás fénypontja, — a jelen alkalomra átdolgozott „Leánykérő“ című énekes népszínmű előadása, mely elé a közönség feszült várakozással tekintett. Kedves, igénytelen apróság csak, de a melyet a népies szellem üde légköre hat át, s a melyben a népiélet törlémszett alakjai sűrűnek-forognak; hol pezsgő jókedvű, hol érzelmes jelenetei váltakoznak mozgalmass, színdüsképekben, s a magyar néptől kedélyvilágát festik harmonikus, meleg színekben; míg a darabban előforduló népdalok, karénekek, a zene, a tánc, a festői népviselet élénk színvegyületek rendkívül fokozzák a színihatást.

Annál méltóbb elismerés illeti az előadókat, hogy az igénytelen koncepcióju hatásosabb cselekvény nélkül szükülködő darabot, melyben a jellemző színek csak igazi műérzek segélyével lehet harmonikus képpé egyesíteni, — oly átgondolva, átérve, oly lendülettel s temperamentummal, pompás kedvvel s a legkisebb részletig összességűen adták elő: mely valóban messi tul-szárnyalja a különben szeretetreméltó műkedvelői vállalkozások megszokott nivóját. A szereplő, a darab éltető lelke Tessényi Vilma k. a. volt, kinek alkalmala vala kitünő, de nehéz szerepében csillogtatni egyéni szeretetreméltóságát, fényes tehetségeit. Eleven, tüzzel pattant játéka, óntudata és jellemző alakításával bámulatra, lelkes tapsokra ragadta a közönség legkényesebb izlésű és műértő részét is, mig rutinját nem egy hivatásos művészű irigyelhetné meg. Valóságos tapsvihari riadt fel, a mikor üde, csengő hangján megzendült a búbajos magyar nóta. Ezek az édesen fájó, majd enyelgősen vidám dalok, melyeket oly mély érzelmekkel, diskrét izléssel, s mūdallal nem torzított eredeti népies zamattal énekelte, hogy valóban keresve kereshetni, aki a magyar népdal poezisének szerencsésebb interpretálója lenne. Gyönyört éneke, pompás játéka hosszu időn át feledhetlen élvezetet szerzett a közönségnek.

Az epizod női szerepeket a titeli műkedvelői előadások legkiválóbb erői vállalták el: Nikolics Melanie,

Jenes Ilona, Knyaskó Ilona és Laczkovics Olga k. a. nyok; eleven, jókedvű játékkal nagyban hozzájárultak a siker emeléséhez. Föltétlen dicséret illeti a férfi szereplőket is. A nagyobb szerepeket adók közül első helyen Telegdi Róth G. urat emeljük ki érzelmetjes játéka s jellemző vonásokkal kidomborított alakításáért; s hogy hatalmas terjedelmű érces tenorján igazi művészi temperamentummal előadott magán énekrészeivel, valamint a Tessényi kisasszonnyal együtt nagy bravúrral előadott kettősével zajos tapsokra ragadta a közönséget, azt csak természetesnek találom, lévén ő a magyar zenének nagy tehetségu és hivatott ápolója.

Pompás humoru alakítást mutatott be Galandauer B. ur egy duhaj, gavalléros legény hetyke szerepében: maszokban, modorban fotografiai hűséggel kopirozott mása volt Mokány Bertalan urnak; jóízű mondásaiban, magától értetődik, kerülteget a nemes urnak túlnépies bonquet; óriási derültséget keltett a darab három cigánya, főképen primásuk, Karl János ur, egyike a legkitünőbb, legügyesebb diletánsoknak, játéka csupa élet, leleményesség, komikus ötlet, dévajkódó humor, de igen ügyes partnerei voltak Janics J. és Géressy L. urak is. A darab öregeit Turner és Buzget urak kifejező, karakterisztikus vonásokkal, kitünő felfogással ábrázolták s arattak jól megérdemelt tapsokat.

Mikor a mozgalmass, határos zárójelenet után le-gördült a függöny, percekig zugott a taps s hangzott a kihívás; a közreműködő hölgyek, urak, az óvoda-egylet, a nagy közönség s a rendező-testület teljes mértékben meg lehettek elégedve az est eddigelő páratlan sikerével.

Az előadást táncvigalom követte, melyen a nagy közönség fesztelen jókedvvel s barátságos egyetértéssel világos reggelig vizagodott.

Csajkás.

Bójtben a farsangról.

A mi demokratikus bálunk.

Kula, 1891. évi február 10-én.

Nem azért nevezem azt a táncmulatságot, mely f. hó 9-én a „Hungaria“ összes helyiségeiben lefolyt, s a melyet vendéglőstünk Zeiss Károly minden évben adni szokott, demokratikusnak, mert azon tán a kulai arisztokracia nem venne részt, sőt dicséretére legyen mondva, mindig szívesen jelenik meg ott, hanem azért, mert ez vulgó: „polgári bál“ a közönséges maganfajta „Burgerek“ számára adatik és ezen alkalommal arisztokraciánk is olyan demokratikus klepetust ölt magára, hogy szinte kész az ember elbionni, hogy ök az igazi demokraták, azok a közönséges halandók pedig az igazi — urak.

Már ezt a farsang így hozza magával, amint hogy meghozza a mi kedves „Karl“ barátunk nekünk minden farsangban azt az áldozatot, hogy fölcicomázza szállodájának minden zegét-zugát 3 napi és 3 éjjeli farsáng árán oly pompaliter, hogy a legnőblisbálnak is dicséretére válnék és akkor kiküldi szerény meghívóit egy — közönséges „polgári bálra“.

Közönséges? — Igenis, nemis!

Ha a diszes és nagyszámú közönségre tekintünk, amely ott összesereglett, akkor igenis „közönséges“; de ha arra a fesztelen jókedvre irányítjuk figyelmünket, amely az egész mulatságot estétől reggelig, öregtől-ifjúig elárasztá, hát akkor ez a mulatság bizony nem volt közönséges!

Amilyen forradalmat szokott a fővárosi jogászbál a felsőbb tizezerek régióiban előidézni, olyan lázas izgatottságot szokott Kulán ez a polgári bál a lányos mamák és papáknál okozni. Ez a lázas izgatottság aztán a mulatságnak kitünő sikert szokott biztosítani.

Mert jaj annak a mulatságnak, amelyről már hettekkel előbb nem folyik minden házban a diéta!

Ez a mi demokratikus bálunk pedig fel szokta izgatni a kedélyeket, — persze az alsóbb ezerek körében és foly a készülődés heteken át.

Igy történik meg aztán, hogy a kulai társadalom két hatalmas kasztja, (amelyeken kívül és belül egyébként még igen sok apró kaszt van) most ezen a mulatságon szerepet cserél és az arisztokratákból demokraták, — emezekből viszont arisztokraták lesznek és dominálják az estélyt.

Ebből magyarázható meg az a fesztelenség, kedélyes jókedv is, amely az ilyen mulatságok élető eleme. Az urak ugyanis otthon hagyják azt a feszes klepetust, mely máskor annyira el szokta zárni kedélyvilágukat, a polgári elem meg a legfeszesebb öltönyben sem tudja megtagadni szerénységét, egyszerűségét és jószívűségét; így aztán „ez is hagyja, az is enged“ lassanként elárasztja az egész mulatságot, mint valami bódító ámbra-illat, az a szívélyes, mesterkéletlen, aranyos jókedv, mely magával ragad boldog-boldogtalant, mindenkit föl-emelve és új reményekkel kecségtetve.

Az első négyest 44 pár járta.

Ember legyen a talpán, aki azt a sok sebesülést ki tudja mutatni, amelyet a sok szempár tüzsugaraival „számos“ és „számozatlan“ szívekben ezen alkalommal megint megcsinált. „Mert a katonai pálya fene sik!“ — Hát még az a palló, amelyen Karl barátunk minden eselődésével 3 nap és 3 éjjel szakadatlanul vikszolatott! . . .

Hogy ezen könnyű volt repülni, egyenesen a menyországba, (ha ugyan éppen akkor valaki a tyukszemére nem hágott a földi boldogság karjain lebegő ifjunak) azt könnyen elhiszem, mert magam is megpróbáltam.

Csakhogy engem szörnyen kintott egy odvas zápfogam és így a földi gyarlóságtól sehogy sem szabadulhattam. De még az ilyen földi gyarlóságok leküzdésére is kiváló alkalmatosságokat szolgáltatott a mi kedves „Karl“ barátunk.

A konyhája t. i. oly nagyszerűen volt felszerelve, hogy jomagam is hamarosan rájöttem, hogy az odvas fog tulajdonképen mire fáj.

De iszen meg is boszultam magamat rajta (de még a Karl konyháján is) derekasan. Oly iszonyu pusztítást vittem véghez az illatozó és párolgó tálak között, hogy csak nó.

Es talán még most is ott ülnek és pusztitanám a jobbnál-jobb pástétomokat, ha a kokárdás rendező fiatal-ság el nem kiáltja magát „Csárdás, kivilágos kivrítadig!“

Es folyt a bor — akarom mondani az izzadság a dicső ifjuság rózsa arcáról Karneval hercegségének lelki gyönyörűségére — kivilágos kivrítadig.

Es az a reggeli harangzó, amely máskor a élőket hivatgatja, ma a haldokló farsangot siratgatja. Dicső

uralmának utolsó percei is már az örökkévalóság feneketlen mélységébe tűntek le és már holnap felhangzanak országserze a kenetlejes szavak: „Porból lettél, porra leszel!” amely intő szózatnál bizony mégis csak szívesebben hallgatjuk a cigányok gyújtó esztergőit.

De hát ha minden mulandó, — fejezzük be ezt a fekete elmélkedést is és csapjuk be a frakkot, klakkot, lakkot újra egy hosszú esztendőre!

A viszontlátásra, majd akkor — talán, talán!

Veritas.

Kisszállás, 1891. évi február 10.

A kisszállási ifjúság f. hó 7-én fényesen sikerült táncestélyt rendezett, mely alkalommal distingválta közönség gyűlt egybe a vendéglő izlésesen felszerelt nagytermében. Fülemben cseng még most is az andalító zene: „Csitt, csitt, csitt, egy kicsit” és egy kedves hölgyeske super csárdás alatti szomorú sóhaja: „Nem tudom, hogy mi a bajom, csak a farsang rövid nagyon.” Bizony, mi is eleget szívtuk a papot, hogy miért szabott, ily rövid farsangot, de nem segíthetünk rajta. A helybéli szépek teljes számmal voltak képviselve, s így természetesen, hogy az ifjúság sem hiányzott, még a vidék részéről sem: eljöttek a hívek mind, a deli frakkos vitézek, kiket eddig is megszoktunk mulatságainkon látni, kik közül sokan ma már közvetlen egymás után a másodikként táncolták át, dícséretes játékonyságból. A négyesek 24 pár táncolt. Ott voltak: Deák Zsigmondné (Bacs Almásról), Weismáhr Mihályné, Weber Rudolfiné, Szűcs Lajosné (Jankovácáról), Madzinyi Gézné (Jankovácáról), Gornigné (Szabakáról), Pollák Emilné, Wenderlingné, Draskovics Ödöné, Dvorák Lászlóné, Csinesák Jánosné stb. stb. — Weismáhr Emma, Weber Olga, Wenderling Ida, Gornig Ida, Szűcs Jolán, Pollák Hedvig, Csinesák Irénke stb. stb. A kedélyes mulatság — mint az ösdióktól fogva minden bál — a reggeli órákban ért véget, hagyva maga után számos sebzett szívet Karneval ó kedvességére.

Barna fickó.

Ó-Kér, 1891. évi február hó 9-én.

Ha az ugnevezett passzionátus báltudósítók közé tartoznánk, azzal kezdenék, hogy megítve a nagydobot — drumm, — drumm — harsány hangon kikiáltanók: hogy hát tudtára adatik mindenkinek, akiket illet, miszerint az ókéri olvasó-egylet által saját könyvtára gyarapítására f. hó 7-én rendezett álaros jelmez-bál sikerült, sőt egész fényesen sikerülhetett volna, ha hogy mindazok, kik az egylet részéről meghívókkal lőnek megítelve, bennünket becses megjelenésükkel viszont megítelték volna; de az ilyenmű tudósítói nagyhangu hűhöknek s egyáltalán a reklám-bajszának elvből ellenségei lévén, egyszerűen csak annak kijelentésére szorítkozunk, hogy a jelzett táncestély az adott viszonyokhoz merlegelten reményen felül sikerült, s arra az ott jelen voltak — biztosan hisszük — sokáig kedvesen fognak visszaemlékezni.

A táncterem valóságos panoráma volt. Uram Isten, de még milyen! Merő tarkaság, csupa változás. Mint az ezeregy éjszaka regéi vagy a kalcidázkop szemképrázató képei tűntek fel, meg újra el, gyors egymásutánban a jelenetek, s majd alaktalanságba kuszálódtak össze, majd még gyönyörűbb fantaztikus látványnyá szövédket. Magába a nézőbe is beletáradt az ember, s hogy minden észrevehessünk, ahhoz legalább is vagy száz szemünknek kellett volna lennie, nekünk pedig csak kettő van, s így, ha itt-ott hézagos tudósításunk, annak okai nem mi vagyunk.

Az izléses díszített tánchelyiség legszebb ékei, természetesen azon kedves tündérek valának, kik részint álaros jelmezben, részint anélkül lebegének be a szűcske-türegesű rendezők karjain, s alakultak egy élő koszorúvá, melynek minden egyes virága oly igéző bájban ragyogott, hogy bizony-bizony ha egyet szakítani kellett volna, óriási feladat lett volna a választás.

Az a bűbájosan szép hamis kék cigány (Szmilha Kalmanné és Kolozsvári Ilma), kiknek egyike „árany-püszke” ahul hallani sem akart a vrácsáról, (no de meg is jart a kis pajzán, mert a töltök kicsikart aranyat, — némileg értven a koklerséghez — kezeskéjében tanussá változtattuk); az a méltóságtejesen büszke harmonikus virág egyveleg (Dörner Karola); az a bájban és kellemben, az úde rózsával vetekedő, tüzzől pattant magyar menyecske (Krumm Paula); az az ibolyaszendegő fehér domino (Krumm Aranka); az a veszedelmesen kedves kis hamis elzászi német leány (Krumm Emma); az az impozáns megjelenésével feledhetlenné vált bájos erdélyi százeleány (Bierbrunner Gizella); az az életszínben ragyogó kacér spanyol táncosnő (Ilg Karolina); az az örökmosolyu s mindenki által kedvelt sokacéleány (Pichler Mariska); az az ábrándos szemű forró nyár (Mirtsos Katka); az a szendességében kedves bécsi nő (Steinmetz Karolina); az a pirospozsgás helyre-magyarleány (Koch Hermína) ... mind-mind az Olympról látszottak leszállottaknak, hogy az estély fényét emeljék.

Nem esoda aztán, ha magának Plutó öfenségének is kedve kerekedett ennyi báj és kellem láttára dopergés és harsonzóval berobogni e tündérvilágba egész armádijával, csak hogy biz megjárta ökegyelmessége, mert csakhamar le lőn fegyverezve s elvesztve minden természetfölöttinek vélt hatalmát, külső, imponálásra szánt ékeiktől megfosztottan lőn kénytelen pereputtyostól együtt kerekelt oldani, hogy gyarló emberi formába bujtottan térjen ismét vissza, folytatandó Olymp lakói közötti mókáit.

A már fentemlítettken kívül még jelentek: Kolozsvári Sándorné (Ujvidék), Deizler Sándorné (Ujvidék), Sigmund Gonthérné (Ó Soóve), Petri Károlyné (Ujsoóve), Rác Gyuláné (Kisalpár), Páliné (Uj-Soóve), Bierbrunner Gusztávné, Hildenstab Józsefné, Sigmund Lajosné, Krumm Károlyné, Ilg Frigyesné, öz. Lajthay Ignácné, Fischer Salamonné, Fischer Adolfné, Eidemüller Henrikné, Stiefelmayer Károlyné, Koch Dávidné, Dausz Andrásné stb. urnók. Petri Irén, Páfi Etelka, Schneider Anna, Klops Malvin, Fejes Juliska, Fejes Etelka, Giszkan Paula stb. kisasszonyok.

A toillettek egyszerűek, de izlésteljesek valának s ezért különös dícséretet érdemelnek. A mosolyra indító nagyzási mánia, a felszögű feszélyesség, a szemkaprazató fényvel csillogni szerető hiúság száműzött volt e körből. Nálunk a társadalmi élet e torzalakjai termő talajra nem találnak, mulatságaink ép azért kedélyesek, ép azért családian kedvesek.

A jókedv a Stirzinger-féle újvidéki Fárao nemzedék notái mellett kivilágos-kiviradig tartott.

E helyett azonban említtünk egyebet. Ép most halljuk, hogy kerületünk némely községe a községi rendőrség intézményével szemben foglalva állást, részint a szegényteljes felelősséget óhajta fenntartani s e célból peticionál; részint a községi rendőrök számát és zsoldját oly csekély mérvben állapítja meg, miszerint képtelenség, hogy az feladatának majdan sikeresen megfelelhessen. (Nevét egyelőre elhallgatjuk e valódi csodabogaraknak.) Csakugyan hamarjában nem tudja az ember, mosolyogjon-e, avagy boszankodjék e szánalomra méltó lelki szegénységen.

Valóban itt a legfőbb ideje, hogy a megyei törvényhatóság a legszigorúbban csőrrészt az ily értelem kapálódzás közé s vasmarokkal zuzza szét hydrafejét annak az undok szörnyszülötnek, mely a legűdösebb intézményeknek iparkodik utját szegni s esetleg azokat megbénítani. Egyébként alkalomlag e tárgyra még vizs-zatérünk.

Zádor.

Hogyan lett a péterváradai sánctól Ujvidék?

Irta: Erdőújhegyi Menyhért.

Midőn Mária Terézia trónra lépett, az európai hatalmasságok egymás után kelték fegyverre, hogy a győzedelem volt az első, ki előléptet követelésével, pár hét múlva követte példáját II. Frigyes porosz király, ki már 1740. évi december közepén Szilézia határszélein teremtett hadaival. Ezek után III. Ágost lengyel király állott elő Ausztriára és Stájerországra való igényével. A spanyol és szárd udvarok sem maradtak el követeléseikkel. Végre a fondorlatok egyesítője: Franciaország tüzet hadat az ennyi oldalról szorongatott királynőnek.

Ennyi veszedelemtől környékezve jött Mária Terézia a pozsonyi országgyűlésre. A mik e gyűlésen történtek, mindenkor ragyogó biznyságot fogják képezni a magyar nemzet lojalitásának és dinasztikus érzelmeinek. A királynő gyászba öltözve, szomorodott szívvel elpanaszolta a veszedelmeket, melyek koronáját fenyegetik, őszintén kijelentette rendíthetetlen bizalmát, melylyel hű magyarjai iránt viseltetik. Erre fölirsant a nemzeti lelkesedésnek mennydörgő szözata: „Vitam et sanguinem.” (Életünket és vértünket felesleges asszonyunkért, koronánkért és hazánkért.) — Az azon év őszén bezárt országgyűlést általános fegyverkezés követte, melyben a nemzet ereje és a trónhoz való odaadó ragaszkodása impozáns módon nyilvánult. A következő év január havában már a haterén látjuk a magyar hadakat, köztük a péterváradai sánctól harcolókat, kiknek mint kitűnő gyakorlott katonáknak előkelő szerep jutott osztályrészül a hadseregben. Seregeink diadalmasan nyomultak előre s több győzelem után, egymás után kerítették hatalmukba az ellenség által elfoglalt területet. A következő években rövid megszakításokkal folyt a háború, de a változó hadiszerencse következtében az államkincstár már-már végkép kiürült. E szorult helyzetben a királynő ismét hű magyarjaihoz fordult s újabb áldozatok tételére kérte a nemzetet. Leiratot intézett a megyékhez, melyben sürgős segélyt kért a háború folytatására. A nemcek, városok és községek vetélkedve kelték a szeretett királynő trónjának védelmére. Ott találjuk e dicső közt a péterváradai sánctól mezővárost is, melynek lakossága nyolcvan ezer forintot ajánlott föl a királynőnek, hadiszükségeit fedezésére. A magyar haza népeinek ily foku áldozatkészsége melyen meghatóta Mária Teréziát, ki minden alkalmat felhasználta, hogy Magyarország hű népei iránt való hálás érzelmeit nyilváníthassa. A kitüntetések és királyi kegyek ezereféle nemeivel halmozta el mindazokat, kik a megpróbáltatások nehéz napjaiban alattvalói hűségüket és ragaszkodásukat iránta áldozatokkal nyilvánították. E szerencsések közé tartoztak a péterváradai sánctól lakói is, kik gyermekeiket küldték a haterérré és pénzbeli áldozatot hoztak a haza oltárára. A nagyszívű királynő sietve nyilvánította köszönetét e hazafias áldozatkészséget s halálból 1748. évi február hó 1-én a péterváradai sánctól mezővárost szabad királyi városi rangra emelte. A mondott napon kelt szabadságlevelében elismerő szavakkal emlékszik meg a királynő azon hazafias érdemekről, melyeket e mezőváros polgárai és lakói régebbi időkben a törökök ellen, mint legújában a Porosz-, Francia- s egyéb országok ellen viselt háborúkban a haza és a királyi trón védelmében szereztek. „Kegyesen fontolóra vévén — mondja a királynő szabadságlevelében — azon kiválóan hasznos és nekünk igen kedves és nagybecsült szolgálatakat és szolgálati érdemeket, melyeket a nevezett mezőváros polgárai és lakói azon vidékeknek a keresztény név legszörnyűbb ellensége: a töröktől való visszafoglalása óta egy békében, mint a belső zavargások és a kegyetlen török háborúk veszedelmei idejében erejük és tehetségük szerint mindenkori kiváló igyekezettel, szorgalommal és buzgósággal tanúsították s ez által első sorban Magyarország királyainak: dicső emlékü elődeinknek, ily módon fölséges uralkodói házuknak s a Porosz- és Franciaország királyai és egyéb hatalmasságok ellen viselt és részben még most is folyó nehéz háborúkban nekünk is, következőleg a haza közjájának a helyek és idők különfélesége és a viszonyok követelményei szerint hasznos szolgálatakat tettek; e képen magokat tényleg derék honpolgároknak s a közjó buzgó előmozdítóinak tanúsították; nemkülönb a királyi felségünk iránt való hódolatteljes tiszteletük biztosítékul s örökös országaink és tartományaink közjára iránt való igazi buzgalommal zalogal, végre irántunk való kegyeletök és haláljuk jeléül a jelenlegi háborúk szükségleteinek fedezésére is nyolcvan ezer rajuai forint pénzüsszeget ajánlottak fel királyi kincstárunknak és azt tényleg be is fizették s ez által minket is különös királyi kegyünk és jóindulatunk nyilvánítására indítottak, igérvén egyúttal a jövőre nézve, hogy kedvező és kedvezőtlen viszonyok között hasonló készséggel, hűséggel és kegyelettel fognak irántunk viseltetni s magukat mindenkor jó honpolgároknak és a közjó előmozdítóinak mutatni. Ez okból óhajtván mi is királyi jóindulatunk- és kegyünkben részeltetni a fennemlített kincstári mezőváros polgárait és lakóit, hogy azok a késő utókorból is tapasztalják hűségüknek és szolgálataiknak fölségünk által történt elismerését és jutalmaztatását s utódaik is annál inkább buzdíttassanak és sarkaltassanak a fölségünk, királyi házuk és kedves Magyarországnak dicsősége s a közjó körül való érdemszerzésre. Egyrészt ez okból, másrészt

azért is, hogy említett kincstári mezővárosunk, mely különben most is elég népes, szabadsággal és előjoggal fölruházattván és a szabad királyi városok közé fölvetetvén, ennek folytán népességében még nagyobb gyarapodást nyerjen és így a közterhek fedezéséhez szükséges adófizető tényezők szaporodjanak, az azon részeken pangó forgalom és kereskedelem előmozdíttassék s a vidéken más szabad királyi városok nem lévén, forgalmi középpontul szolgáljon és így a kereskedelem emelkedésére és a terményszállítás élnkülésére jótékony befolyást gyakoroljon. Továbbá figyelembe vévén azon körülményt is, hogy minél népesebb leend e hely, török háborúk idején (mitől Isten óvjon) annál inkább segítségére lehet hadseregünknek s közelében fekvő péterváradai erődünknek és így az egész országnak, sőt még a szomszédos országok és tartományoknak is e tekintetben nagy előnyére lehet; s ez annál inkább, mert a Duna azon vidékének Szeged és Pest távol eső városokig egyetlen pontja síucs, mely az ellenséges kirohanások és betöréseknek annyira ellenállhatna, mint e mezőváros, mely a szomszédos péterváradai erőd által is védve legyen. Ezen a közös jót és érdeket is érintő szempontokból és okokból a Duna tulsó részén Bácsme gyében és a Zaylovonak nevezett területen fekvő péterváradai kincstári mezővárosunkat királyi hatalmuk és tekintélyünk teljével és az ezer hatszáz nyolcvanhetedik évi 17-ik törvénycikk értelmében szabad és királyi városunkká emelni és tenni s ugyanazon Magyarországnak többi szabad királyi városainak s örökös tulajdonainknak sorába, gyűlékezébe és rendébe bevezetnünk, fölvetnünk és beigtattatni határoztuk s eltörölve régi nevét, melylyel péterváradai sánctól mezővárosnak nevezetett, ugyanannak Neo-Planta, magyarul: Uj-Videgh, németül pedig: Ney-Satz nevet és címet adunk és engedélyezünk.” (Cfr. Privilegia Liberae Regiaeque Civitatis Neoplantensis. Anno 1748.)

Mindezekből látható, hogy péterváradai sánctól lakóinak e község létezésének kezdetétől t. i. az aldunai vidékeknek a török hadaktól való fölzsabadítása óta mindenkor kitűnő vitézségükkel s hadi szolgálataikkal a haza közjára ügyében kiváló érdemeket szereztek. Mint ezt a királyi oklevél határozott szavakkal elismeri. Később, midőn e község mezővárossá és Bodrog megye székhelyévé lőn s többrendbeli telepítés által népessége tetemesen gyarapodott, határvédelmi háborúk idején kitűnő szolgálatakat tettek a trónnak. De legkiválóbbak azon érdemei, melyeket az örökösödési háborúban szereztek. Lakosságának hazafias érdemeit betetözte azon nyolcvan ezer forintnyi pénzádomány, melyet az örökösödési háborúban a haza oltárára tett; mely áldozat egyúttal alkalmul szolgált a királyi kegy és elismerés nyilvánítására. Azon nagyszerű lelkesedés és áldozatkészség, azon vitéz önfeláldozás, melyet a magyar nemzet e háborúk folyamán Mária Terézia királynő iránt minden alkalommal tanúsított, mind szorosabb kötelekkel fűzte a szeretett uralkodónót hazánkhoz. Mária Terézia nem volt fukar királyi kegyeinek osztogatásában; a hálás szívnek pazar jótékonyosságával árasztotta el legkedvesebb országának színe-javát legmagasabb elismerésének ezereféle zálogaival. Bács-Bodrogh megyében a péterváradai sánctól lakóinak elsőkként, kik a fejedelmi kegy sugaraiban sültekérezni szerencsések lehettek. 1748. évi február 1-én kelt a királyi oklevél, mely a péterváradai sánctól a szabad királyi városok díszes sorába emelte s annak Ujvidék nevet adva, az ország többi királyi városaihoz hasonlóan szabadalmakkal és kiváltságokkal fölruházta. A fönnebb elsorolt hazafias érdemek jutalma tehát az 1748. évi királyi diploma.

Voltak azonban egyéb motívumok is, melyek a korona figyelmét a rohamosan fejlődő város felé irányították: a városnak virágzó ipara és kereskedelme. A török iga alól fölzsabadított alsó bácskai teréken új gyarmatok keletkeztek, melyek nagy bőséggel termelték a gabonát; a Szerémség új telepítvényesei a Fruska-Gora borát szállították a kereskedelemlnek. Mind e terményeknek piac kellett, hogy a délvidék forgalma egy varázsütésre nagy lendülettel meginduljon. Legalkalmasabb emporiumul kínálkozott a péterváradai sánctól, melynek lakossága már eddig is nagy élelmességének adta jelét az által, hogy a még néhány évtized előtt pusztá kietlent, pezsgő életű mezővárossá változtatta; másrészt azzal, hogy a vidék terményeinek forgalmát kereskedői és hajósai nagyban elősegítették. Mind ehhez járult a város természetes fekvése, mely a vidék áruforgalmát mind erősebben vonzotta a kereskedelem és hajózás e centruma felé. E hármasság körülmény jogosultságot adott azon reménynek, hogy ha a péterváradai sánctól a királyi városok szabadalmaival fölruházattatik, forgalma és kereskedelme ez által hatalmas lendületet fog venni. Mint ezt a szabadságlevelű fönnidézett szakaszában szintén kifejezve találjuk.

Nem kevesebb volt a péterváradai sánctól hadis-zati jelentősége. A péterváradai erőd ősi időktől fogva kitűnő hadászati pozíciónak bizonyult; e vár már a rómaiak idejében nagy jelentőséggel bírt; a török háborúk alatt pedig egyike volt a délvidék főpontjainak. A délről fenyegető veszedelmek ellenében óhajtott e várat megerősíteni Mária Terézia, midőn a péterváradai sánctól szabad királyi városi jellegűt adott, hogy az ily módon gyarapított város háború esetén, mint a várnak élelmesszállítója és hátrvédője, annál hathatósabb segélyére legyen az erődnek. Nyílt szavakkal ben foglaltatik ez a szabadságlevelű idézett szakaszában.

Végre mindezekhez járult a határvédelmi rendezése, mely szerint az 1741. évi 18. t. c. a katonai helyeknek Bács, Bodrogh, Csongrád, Arad, Csanád és Zaránd megyékben az ország és megyék törvényhatóságainak való alávetését és azokba való bekebelezését elrendelte. E törvény célzatának megfelelőleg Mária Terézia a szerémbácsi dunai végeket 1745. évi július 1-én kiadott rendeletével feloszlatta s a törvény szigorú végrehajtását meghagyta. A végrehajtás azonban több rendbeli nehézségekkel járt, melyeket I. Lipótnak 1690. évi oklevélben adott s később több királyi leirattal megerősített kiváltsági okoztak. A nehézségek megoldását részben elősegítette a főbb katonai helyeknek a szabad királyi városok jogaival való fölruházattatása. Így lett szabad királyi város Ujvidék 1748. évi február 1-én, Zombor 1749. február 17-én. Ujvidék tehát Bács-Bodrogh vármegyének legrégebb szabad királyi városa.

A város belterülete két részből állott; keleti részén laktak a szerb határvédelmi, kik a péterváradai várparancs-

nok joghatósága alá tartoztak; a város ezen részét ma is szerb résznek nevezik. A nyugati rész lakói földmivelők, iparosok és kereskedők voltak, kik a vármegye joghatósága alatt állottak. A pétervári sáncnak szabad királyi várossá való emelése folytán a két rész egyesült s a lakosok saját önálló városi előjárásuk joghatósága alá helyezték. — A város külterületét azon kinestári puszták jelölték ki, melyeket az idő szerint a város polgárai s katonai lakosai és a pétervári várparancsnokság, mint a pétervári sánc határát, tényleg elfoglalva birtokolt, u. m. Zaylovo, Mertvállos, Kamendin, Rivicza vagy Csenej kinestári puszták*) és Ducatel szállás, azon fölvelél és összeírás szerint, melyet Rédl Ferenc kinestári jószágigazgató**) 1746. évi augusztus hóban eszközölt, midőn a mondott földterület bejárva, annak kerületét hivatalos szemle után megállapította. A pétervári várparancsnokság joghatósága alatt csupán a Duna innenső partján levő katonai erődítvény hagyatott meg, mely ma is katonai területet képez és hídsánc név alatt a vár védelmére szolgál.

A szabadságlevélben foglalt kiváltságoknak hatodik pontja jogot ad a város közönségének szent György napján a hazai törvények értelmében város bírót, tizenkét tanácsost és egyéb tisztviselőket választani. A bíró két évig, a tanácsosok élethossziglan maradnak hivatalukban. — Mednyánszky József királyi biztos hozta a szabadságlevelet Ujvidékre, egyttal vezette a hivatalnok kar választását, mely alkalommal megválasztották a következő főtisztviselőket:

Városbíró: Hayll Ignác; városkapitány: Nikolics Szávo; tanácsosok: Thy József, Csamandely György, Milánkovics Pánto, Anderle Tamás, Bogdánovics Sztóics, Messer János, Raskovics Dávid, Presl Máttyás, Rubetics Lázár, Müller György, Raskovics Mihály, Sverteczky József; főjegyző: Baranyay Miklós.

Az így megalakított városi tanács megkezdte hivatalos működését s még az évben két nagy munkát kezdeményezett: a háztelkek és szántóföldek felosztását és a gimnázium létesítése iránt való tárgyalásokat.

Törvénykezés.

Tómiás Jása büntjében — mint lapunk mult számában távirati értesítés után röviden már megírtuk — az ítélet hétfőn meghirdetett. Délelőtti 9 óra igen nagyszámú kíváncsi közönség gyűlt össze az újvidéki törvényszék helyiségébe, hogy meghallja a szenzációs pör kimenetelét. Az ítélet kihirdetése a terjedelmes indokolással együtt $\frac{3}{4}$ órát igényelt. Tómiás Jása a btk. 278. §-ába ütköző gyilkosság büntetésében mondatott ki bűnösnek s a 91. §. II. bekezdésének alkalmazásával, *életfogytiglani fegyházbüntetésre* és tíz évi hivatalvesztésre ítéltetett; elmarasztaltatott továbbá 590 frt 88 kr büntügyi perköltés megtérítésében. Az indokolás enyhítő körülményül betudta a levélben történt sértés nagyságát és mindennemű elégtétel megtagadását, sulyosító körülménynek az véteit, hogy a vádlott védtelen embert, orozva gyilkolt meg. A meggyilkolt Dimitrievics atyját, kártérítési igényével polgári peruttra utasította a kir. törvényszék. A vádlott, kit a nem várt szigorú ítélet mélyen lesújtott, valamint az ügyész is felebbeztek.

Ügyes szúrás. Volits Szima (Borka) ó-sztapári lakos kényelmesen sétálgatott minap délután az utcán, midőn régi ellenségével, Jovandsits Pállal találkozott. Jovandsits mitsem sejtve, szépen elhaladt Volits mellett. Nem úgy az utóbbi. Visszafordult s egy a szüre alatt levő késsel jól oldalba szúrta ellenségét. S most egy igazán különös eset adta elő magát. Volits, mintha semmi sem történt volna, szépen tovább ment, s a szerencsétlen Jovandsits pedig, anélkül, hogy egy jaj szó szaladt volna ki torkából, egyenesen a doktorhoz szaladt. A reudörök Jovandsits vallomása alapján rögtön Volitshoz mentek s letartóztatták. Ez azonban tagad mindent. S a furfangos ember olyan ügyesen vitte véghez tettét, hogy az utcán levők látták ugyan Volitsot Jovandsits mellett elmenni, de azt, hogy Volits utóbbit megszurta volna, nem merik állítani. Volitsnál találtak egy kést, mely a seb nagyságának megfelel; a vizsgálat ez ügyben Volits ellen a zombori kir. törvényszéknél már folyamatban van.

Körözés. Bűnpártolás vétsége miatt vádolt Sijákov Voin 30 éves, gör. kel. vallású, ó-palánkai illetőségű, közép termetű, hosszas arcú, fekete szemű, fekete szemöldökű, rendes orru, rendes száju, fekete hajju, ép fogu, beretvált arcú, ismeretlen helyen tartózkodván, nyomozandó s feltalálás esetén a legközelebbi kir. ügyész-ség útján a zombori kir. törvényszék fogházába szállítandó.

Közgazdaság.

A buza-minőség emelése. A földmivelési miniszterium kebelében — mint a „B. C.“ értesül — huzamos idő óta beható tanácskozások folynak a magyar buzaszem minőség emelésének, illetőleg a magyar első osztályú buza lehetőleg kiterjedt, fokozottabb termelésének kérdéséről. Kétségtelen tény, hogy a világ legjobb buzaja a Tisza vidékén terem. Minthogy számos kísérlet bebizonyította, hogy hasonló minőségű buza Magyarország sok más helyén is termelhető, megfelelő belterjes gazdálkodás mellett — habár a magot néhány év multával a lassankénti elfajulás következtében ismét meg kell ujtani — a földmivelési miniszterium ez irányban kiterjedt agitációt akar kezdeményezni. Minthogy az idevágó első feltétel az, hogy teljesen megfelelő vetőmag legyen és pedig kellő mennyiségben, a miniszterium fel fogja szólítani a gazdasági egyesületeket, hassanak oda, hogy kiválóan megbízható gazdák a legjobb buzatermő vidékeken különösen buza-vetőmag-termesztéssel foglal-

*) Ezen kinestári puszták helyén a török háborúk előtt virágzó falvak voltak. Zaylovo: Zajol, Mertvállos: Mortályos névvel. Csenej régi magyar község Csenej és Cseme néven. Kamendin: Kemend pusztá. A török háborúk előtt következő községek voltak azon téren. hol ma Ujvidék határa elterül: Zajol, Mortályos, Csenej, Kö-Szent-Márton, Vársáros-Várad és Kemend pusztá. A török időkben Kö-Szent-Mártonnak nyoma veszett: Zajol: Zaylovo, Mortályos: Mertvállos, Kemend: Kamendin lett: Vársáros-Várad: Varadineci néven fordul elő egy ideig, azután beolvadt Zaylovo-ba. Rivicza új falu a török világban tünik föl először, később egyesült Csenejjel. 1701-ben következő községek szerepelnek Ujvidék területén: Cseme (Czenej), Kerde (Kamendin), Mertvállos, Pétervár (Varadineci és Zajol), Rivicza. — L. Orsz. Levéltár. Ecel. Fasc. 6. Nr. 12.

**) A rasztinaei és kebeliai Rédl bárói család ősatya.

kozzanak, amennyiben a buzákat jobban meghagyják érni, mint ez különben a piaci buzánál szokás s azt azután gondosan megtisztítják és az ország buzatermelő gazdáinak, ha a piacnál magasabb áron is, rendelkezésükre bocsássák. A gazdasági egyesületek tartásuk előjegyzésben e beszerzési forrásokat és bírják rá a többi gazdákat, hogy a vetéshez ilyen magot használjanak. Ezenkívül szólítsák fel a gazdákat, hogy azt a buzákat, melyet saját termésükből vetőmagnak szántak, jobban megéri hagyni. Másodsorban a miniszterium fel fogja a gazdákat szólítani, hogy a trágyázásra nagyobb gondot fordítsanak s különösen műtrágyával nagyobb kísérleteket tegyenek, mert az ezzel járó költségek mindig sokszorosan megtérülnek. Biztosra vehető, hogy Magyarország e tanácsok megszívlelése mellett a világpiacra elfoglalt helyet szilárdabban képes lesz megtartani és ezzel buzatermelésünk értéke, arányosan buzakivitelünkkel évről évre emelkedni fog.

A zóna eredménye. A jelen évi január havi kimutatás szerint a magyar államvasutakon 109,304 utassal több utazott és 10,723 darab podgyással több szállított, mint a mult év megfelelő szakában. A bevételi többlet, szintén a mult évi januári eredményhez képest, a személyszállítás után 33,379 frt, a podgyász után 1783 frt.

Gabonaüzlet.

Feruar hó 12-én.

Lefolyt üzeletünkben az irány határozottan kedvező maradt ártartó hangulat mellett, áraink a következők:

Buza	7.50—7.80
Zab	6.50—6.60
Tengeri	5.70—5.80
Bab	6.50—7.00
Árpa	6.00—6.20
Bükköny	7.00—7.50

Szerkesztői üzenetek.

Sima. Hogy te vagy kedves munkatársaink egyik legpatentebbjé, azt már rég meg akartam üzeni. A könyvekre vonatkozólag — egy kis türelem.

Sch. Szabalya. Mennyire sokat adunk vidéki munkatársaink közreműködésére, azt többször hangsúlyoztuk. Örömmel konstatáljuk azt is, hogy sokan közülük azt a könnyed hangot használják, melyet helyesnek tartunk. Ha ez mindig általánosabbá lesz — amit erősen hiszünk — ugy itt lesz a „Bácska“ emelkedésének legfőbb kulcsa. Fenyegedőzéstől azonban — meg lehet győződve — nem félünk. A dolog végére járunk, ennek erre nincs oka.

K. Csonopla. Önt igen rosszul informálták. A szerkesztőnek a lap expedálásához semmi köze. Azt azonban a kiadóhivatal nevében ezennel önnök s előfizetőinknek tudomására hozzuk, hogy ha a lap valamelyik száma nem érkezik meg pontosan, ennek sohasem a kiadóhivatal az oka. Hiszen egy kis utógondolással rá lehet arra jönni, hogy itt minden előfizetőnek megvan a rendes címszalagja s nem áll érdekünkben egyes lapszámokat el nem küldeni. Nálunk nincs a hiba, mert itt minden szám minden előfizetőnek mindig postára lesz adva.

Benvenuto. Chaque mois un tel article et nous vous serons extrêmement obligés.

K. Ö. Bács. Tessék pontosan levelezni, mi igen szívesen vesszük.

K. I. Nagysádnak versén — habár nincs tehetség híjjával — meglátszik, hogy az első.

J. Sztanisics. A forma igen sok kívánni valót hagy fenn, ha lehet, esizolunk rajta.

R. E. Bajmok. Igen köszönöm. Mez vagyok győződve, hogy ha ön minden jó gondolatát papírra veti, akkor állandóan fog jutni nemcsak a „Fővárosi Lapok“-nak, hanem nekünk is.

F. S. Bács-Földvár. Állandó közreműködését szívesen elfogadjuk.

Naptár.

Február.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
13 Pént.	Riesi Katalin	Kasztor	1 Febr. Trifon
14 Szom	Bálint vt.	Bálint vt.	2 Kriszt. bem.
15 Vas.	D I F., J. vt.	D Iny. Fauszt	3 F Simeon, A.
16 Hétfő	Juliana sz. vt.	Juliana	4 Izidor
17 Kedd	Julian vt.	Szilárd	5 Ágota

Felelős szerkesztő:

Dr. BALOGHY ERNŐ,

köz- és váltó-ügyvéd.

Laptulajdonos és kiadó:

BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

Házladás.

Topolya községében, a főtéren, a városháza mellett, bármily

üzletre

alkalmas házamat

örök áron szabad kézből eladom,

esetleg több egymásutáni évre bérbe is adom.

Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos

Kochut János

S-4

6-morovicai lakos.

Zombor, 1891. Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdájából.

Uj orvos.

Zombor szab. kir. város és környéke nagy-érdemű közönségét tisztelettel értesitem, hogy mint **gyakorló-orvos Zomborban letelepedtem.**

Egyttal a tisztelt közönségnek tudomására hozom, hogy Wiederhofer tanár bécsi klinikáján a gyermekbetegségekben különösen kiképeztem magamat.

Lakásom: felsőváros, zöldfa-utca 344. sz.

Rendelek: 2—3 óráig délután.

Zombor, 1891. évi február hó 5-én.

Dr. Maximovits Vazul.

837. szám.

kig. 1891.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye zombori járásába kebeleztetett Ó Szivac községében megüritült és 360 frt évi fizetéssel javadalmazott imoki állásra ezennel pályázat hirtettetik.

Felhivatnak a pályázni szándékozók, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket **f. évi február hó 26-áig** ezen szolgabírósnágnál nyujtsák be, mert az utóbb beérkező pályaművek nem fognak figyelembe vétetni.

Zomborban, 1891. február 4-én.

Poppovics Dusán,

3—2

főszolgabíró.

Házladás.

A piactéren a 4-ik számú egyemeletes házamat, mely „Kővágó szálloda“ címen Burg Jakab vendéglős kezelésében áll, kitől 1300 frt évi bért kapok, szabadkézből eladom. A közelebbi feltételek megtudhatók **Adán, Kővágó Lőrinc** háztulajdonosnál. 3—3

Palack-sör.

Van szerencsém e város n. é. közönségével tisztelettel tudatni, miszerint

sörfőzdémemben

február hó 15-étől kezdve

kiviteli palack-söröm

1—10 üvegig sörfőzdémemben kapható, 10 üvegtől kezdve pedig a házhoz szállítom.

Kiváló tisztelettel

Schäffner Károly.

Zomborban, 1891. évi febr. hó 13-án.

10. szám.

1891.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 104. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a hódásági kir. járásbírósnak 2741. sz. végzése által Steinberg Ignác budapesti lakos végrehajtó javára Wirscht István hódásági lakos ellen 147 frt 50 kr s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 385 frtra becsült 71 kefélt, 75 vadász, 38 kemény, 40 gyermek és 100 paraszt gypaju kalap, ugy bolti állványokból álló ingóságok 147 frt 50 kr hátralékos tőke, és járuléka erejéig, nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 42/1891. számú kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Hódásági községhezánál leendő eszközzésére **1891-ik évi február hó 13-ik napjának délutáni 3 óraja** határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Hódásághon, 1891. évi január hó 16-án.

Ruszován Péter,

kir. bír. végrehajtó.